

DE IVRE ET PRÆSTANTIA CHYMICORVM MEDICAMENTORVM

Dialogus apologeticus:

AVTHORE
Thoma Muſetto Londinate Anglo.

ACCESSERVNT ETIAM EPIſtolæ quædam medicinales ad medicos aliquot conſcriptæ.

FRANCOFVRTI
Apud hæredes Andreæ Wecheli,
MDLXXXIIII.

EXCELLENT^mo VIRO PETRO SEVERINO DANO SERENISS. REGIS DANIÆ ARCHIATRO

Thomas Muſettus Anglus

εὖ πράττειν.

QVANDIV Philochemię animum adieci, ornatiſſime Seuerine; tandiu eius præſtantiam ſingulis Medicinæ ſtudioſis innoteſcere poſſe, plurimum peroptaui. quippe ex qua tantam ſanitatē ſuauitatemq́; hauſi, quantam non optare alijs communem, vix hominis, nédum philoſophi eſſe exiſtimarem. Tamen cum cernerem tuā illam ingenioſiſſimam & cedro digniſſimam Idæam à vulgo medicorū honore non ſatis amplo exceptam; teq́; & oleum (quo ſaxa mollire inſtituiſti) & operam pænè omnem perdidiſſe: verebar equidem ne cum hoc libello iniquiùs

multo essent acturi, qui tã elegantis & diuinę orationis θελγήτρῳ neutiquam flectebãtur. Fortè id accidit, quòd Antichymistas siccos & sobrios esse credẽs; propterea eos putares non sale sed oleo perluendos, & molli oratione ceu plectro quodam Thebaico ad veritatis sensum ducendos. Ego autẽ contra animatus sum, in eamq́; totus abeo sententiã: quòd nõ oleo amplius perluẽdi, sed sale perfricandi sint, & vel satyricorum cauterio vel stimulis dialecticorum exuscitandi. Nam illorum plurimi Chemiã tanto odio habere cœperũt, vt ipsius solo nomine audito inhorrescant, & (qua sunt fatui mentis intemperantia) subinde vomere cogãtur. Alij verò Chymica vehementer laudant remedia; sed quoties sua ipsorum negligentia Vulcanus vitium admisit, toties artem denuò lacessunt, vel traducunt demõstratorem. Neque omnino minimus eorum numerus prodit, qui Chymico omnẽ eò vsq; deferunt honorem, quò vsq; sese extra metallicam mineralemue prouinciam exercet. nam ab illis maiori religione, atq; à cerastæ aut vipera abstinẽdum cẽsent. sed qua rationis

rationis vmbra id faciant, nequeo satis assequi. Nam si venenum illorũ detestantur, quid viperam adhibent? qua neq; leprosius animal, nec minerale tam noxium reperitur. Adde insuper, tantã inter homines atq; serpentes inditam à Deo esse ἀντιπάθειαν, quãtam inter ipsum atq; mineralia nunquam videris: adeoq́; tantam, vt illorum solo vultu, tanquam humani generis perduelle quodã cõspecto toti contremiscamus. Deinde cum sal mineralis non solùm in omni vegetabili quo alimur aut alteramur, sed etiam in quoq; animali reperitur: profectò aut nihil prębere ęgrotis necessum est, aut ad mineralium vsum quãuis reluctante animo accedere. Præterea cum à Deo hunc ordinem sublunaris liturgiæ præscriptũ esse sciamus; vt mineralia vegetabilibus, hæc brutis, brutaq́; hominibus alimentũ suppeditarẽt: quanta (Deus bone) stupiditas, quæ nos ignorantia effascinat, ne maximã inter homines & mineralia similitudinem confiteamur? Rectiùs mea quidem sententia ille, qui hominẽ Microcosmũ vocauit: vtpote in cuius natura, Dei, Angelorum, bru-

torum, plantarum, diaboli, totius deniq;
vniuersi aliquid collocatum sit. nec sanè
immeritò. nam re vera quantum in nobis
virtutis habitat, tantum Dei inest: quãtum
sceleris, tantũ diaboli: quantum rationis,
tantũ Angelorum: quantũ motus sensusq;
arbitrarij, tantum bruti: quantum auctio-
nis, tantum plantæ: quantum salis, sulphu-
ris, mercurij, tantum mineralium. Factus
enim est homo, vt cetera quæque mixta,
ex minera terræ; & in suum omnia pulue-
rem post factam corporis analysin, ociùs
tardiùs redibunt. Verùm quid ego hasce
noctuas ad te, qui Athenis trãsigis ętatem?
vel quid ad illos Misosophos, qui senum
psittacorũ more negligũt erudientẽ, nec
vnquã è suis monstrorũ plenis labyrin-
this, vel Ariadnes filo adiuti egrediẽtur?
Placuit tamen aliquid tentare ad ipsos re-
uocãdos, si non proficiendi spe, tamen pe-
riclitãdi volũtate: quãdoquidem ἐς Τροίην
πειρώμενοι ἦλθον Ἀχαιοί· Κάλλιστα παίδων,
πεῖρα θεὼ πάντα τελεῖται. Cur autẽ hęc ti-
bi nostri exercitus præludia dicarẽ, pluri-
ma in causa sunt. Primũ singularis tua erga
nostrates humanitas, quã ante biẽnium in
tua

tua patria & noſtro illuſtriſs. legato, Peregrino Bertio, nobiliſſimæ ducis Suffolciæ filio, mihiq́ue in primis neque modio neque trimodio, ſed ipſo pleno horreo aperuiſti. Deinde verò, quòd medicã ὑπόθεσιν hominibus medicinæ imperitis (quales plerique nobiles & ſenatores ſunt) aſcribere, perinde eſſe videtur: acſi agricolæ Monarchię encomium, aut militi agriculturæ ſcientiam offerres. Sed illa in primis me mouit (optime Seuerine) tuæ ſingularis doctrinę & exploratæ hac in cauſa eruditionis contemplatio: cuius ſola vmbra refocillatus mihi facilè perſuadeo, me de cũctis chymicorum remediorum conuitiatoribus verè atque ſolidè triumphaturum. Hanc autem Apologiam anno ſuperiore accepiſſes, niſi tuam illam aduerſus Antiparacelſiſtam auream reſponſionem in dies expectaſſem. Verùm cum te aut ſeculi ingratitudine, aut ſilentii iucunditate, aut regiis auocatum negotiis auxiliares chemiæ copias nondum miſiſſe ſcirẽ: officii mei eſſe duxi Miſochymicos ſublimes interim arripere, ſuamq; ipſorũ ὑψηλοκαρδίαν hac prima velitatione ceu pa-

ſtorculi vnius fundula proſternere. Quod ſi aliquæ eius fortè reliquię reuixerint, dabis ſpero operã, vt tuis cõiunctis copiis noſtrę augeãtur vires, σύν τε δύ' ἐρχομένων ſingula huius hydrę capita amputẽtur. Victoriæ autẽ ſpem illud omniũ maximè facere nobis videtur; quod neminẽ huic cauſę reluctantẽ legere poſſimus, quin idẽ aut Babylonicę beſtię nomẽ dederit, aut ſe diſciplinę diuinę & perfectę eccleſię repurgãdę ἢ λάθρα ἢ ἀμφαδὸν oſtẽderit inimicũ. Interim verò, dũ tua inſtruitur acies, ſi mihi in hac prima dimicatione βράσσων τε θυμὸς videatur λεπτὴ δέ τε μῆτις; id velim nõ noſtræ puſillanimitati; ſed tuarũ copiarũ expectationi feras acceptũ. Nec tamẽ tam excordes vnquã reperiemur, quin denuò in hoſtẽ rediuiuis viribus, quandocũq; occaſio tulerit, reuertamur. Bene vale, meq́; (vti ſoles) perdilige. Nobiliſs. Regis Gall. legato, D. Tychoni Brahe, viris vt Chemię, ſic etiã virtutis ſtudioſiſſimis, ſalutẽ ex me dicas ampliſſimam, etiã atq; etiam te rogo. Datæ Londino Prid. Kal. Feb. 1584.

Tuæ felicitatis ſtudioſiſſimus
THO. MVFETTVS.

PV-

PVRAE SIVE CHYMICÆ MEDICINÆ STVDIOSIS Thomas Mufettus Medicus S.

VERVM illud esse experior Comici non inscitũ dictum, charissimi fratres: Sapientem ad res agendas his tribus impelli, Necessitate, Lege, Consuetudine. Absque quibus fuisset, equidem non solùm ab hoc genere scriptionis, sed ab omni librorũ meorũ euulgatione abstinuissem. Video enim eam cuiq; patere ad operũ suorum impressionem facilitatem, vt impudicissima Venus, & stultissima quæuis opinio suum quoq; prælum consecuta sit. Tamen cum necessum sit scriptis animare vos, quos viua oratione attingere non licet: necessitati dabitur (ni fallor) venia, nobisq; non scripturiendi studium, sed animus veritatem docendi imputabitur. Præterea Natura vitæq; breuitate monemur, serendas vel citò vel serò esse arbores, quæ prosint futuro seculo; hominemq; vt ad ciuilem vitam, sic etiam ad eorum quæ à Deo optimo maximo accepit cum alijs distributionem procreatum. Quin porrò de Zuingero, Aragosio, Seuerino, alijsq; institutoribus meis peroptimis (quos

ἶσα γενέτῃσιν ἡγῆσθαι Hippocrates iubet) parum honorificè sentire videar, si chymica ipsorum remedia (quibus unicé delectãtur) varijs criminationibus à viris impudẽtibus cõspersa, cõtra quemcũq; hostem liberè propugnare non ausim, eorũq; innocentiam, immunitatem, ius neruis modisq; omnibus sartũ tectum seruare. Nec sola ipsorũ gratia hæc facerẽ (hominũ quippe auctoritate in Physica disceptatione uti planè ἄτοπον videtur) nisi quoq; reipsa cernerẽ medicos chymicis destitutos remedijs similes esse fabrorum, qui ad secandũ hebetem securim, vel fortè medio confractam adhibẽt. Deniq; cum consuetum esse videã præstãtißimis viris, omnem inire rationem, qua ab se non tantum crimen sed etiã criminationẽ segregẽt; suamq; innocentiam cùm verbis tum scripto agant apud populum: nihil noui aut mali facturum memet cõfido, si illata repellẽdo tela, futura arceam; hosq; delirantes nepotulos ad meliorem (pro viribus) frugem reuocare velim. Nunc enim nescio quo superbiæ œstro perciti in conuiuiando modum tenere nequeũt, deq; illius Antiparacelsistæ libris, tanquam de Metelli spolijs in omni mensa triumphant. Tamen si perspicerent misellii, quàm parum virium illius

acies

acies obtinet, ſuaq́ꝫ ipſius argumenta in veritatis, Iuſtitiæ, atqꝫ AEqualitatis ſtatera examinarent: ſanè non minore celeritate ab eius vexillo, quàm Mars ille velociſſimus Deorum à Veneris amplexu toroq́ꝫ adulterino, poſtquã ſe dijs hominibusq́ꝫ ludibrio expoſuiſſet, aufugerent. Etenim prima parte quid aliud nobis oſtendit, niſi magnã Theophraſti impietatem? quam ſanè vt Theologi accuratius, ſic etiam iuſtiùs tractaſſent. Nam quod medicorum eſt, id curent medici; tractent fabrilia fabri. ipſe etiã homo cum ſit, in hominem æquiùs affici debebat: vel ſaltem non ita humanitatem depoſuiſſe, vt iugulare mortuos & in defunctos ſæuire habeat oblectamento. Quid ſi Paracelſus in Mundi creatione diuinaq́ꝫ adminiſtratione aliquid à ſacris literis alienum ſenſit? ecquid in eo ab Ethnicis differebat ſcriptoribus? vel cur non pari miſericordia illius ferimus figmenta, atque diſciplinæ eccleſiaſticæ oſoribus (quorum nõ ſe minimum eſſe prodidit Antiparacelſiſta) vel Galenicæ impietati condonamus? verùm cũ illũ κατὰ παντὸς, καθ' αὑτὸ, καθόλου πρῶτον, *ipſamq́ꝫ humanitatis legem tranſilijſſe abundè conſtet: nolo hunc limum ampliùs mouere, ne vobis (quibus ſemper placere inſtitui) ingratiſ-*

ſimum excitem odorem, neq; ipſum ad maiora feſtinantem impediam. Noui Antichymiſtas etiam à nemine oppugnatos, vnà cum illo Idololatrarum Deo mole ruituros ſua, iamq́; diuturno ſpontim furoris æſtu cõtabuiſſe. Tamen cùm me ſciuerint non tam cruciandi animo & expectatione triumphi quàm ipſorum ſanitatis gratia hunc libellum quaſi cauterium aliquod emiſiſſe: meum (vt ſpero) inſtitutũ magnopere laudabunt, neq; adeò damnabunt voluntatem. quis enim Medicum apoplecticos vel pungẽtem vel vrentem vel etiam flagris cædentem, tanquam ἀφιλανθρωπίας reum inſimulabit; cùm hæc ille non vt affligat ægrum, ſed ſenſus reuocandi ergò vſurpat? Reliquũ, animuli mei, nihil iam videtur: niſi vt quas vobis diſtribuẽte iuſtitia poſſeſſiones emenſus ſum, eas nec pretio emi, nec ſycophantijs ſurripi, nec veſtra puſillanimitate auferri vnquam permittatis. Deus optimus maximus veſtra promoueat ſtudia, atq; hæc ſummæ tranquillitatis Alcedonia ad Eccleſiam noſtrã medicinamq́; perfectè repurgandam, quàm diutiſſimè velit largiri. ἀμὴν.

ναὶ καὶ ἀμήν.

DE IVRE ET PRÆSTANTIA CHYMICORVM MEDICAMENTORVM,

Dialogus Apologeticus.

PHILERASTVS. CHYMISTA.

APERVI præceptori meo cõsilium meũ de fallendo Chymista. laudat, commendat, prædicat, votis etiã promouet hoc opus, meq́ue vario telorum genere & technarum multitudine instruxit. Tamen, ne mentiar, cum apro Ætolico, cum vrso, leone, excetra certare mauelim, quàm cũ chymistis: qui alloquentem teterrimo sulphuris odore, aut mercurialibus fumis totum obruũt. Audio etiã quendam chymistam haud longè hinc commorari, qui nos Galenistas ceu

haleces ſale conditurus eſt, & poſtea in fumo ſuſpenſurus. Pol, niſi me ſignum fallit, hîc habitat in vicinia. ſed ecce hominem egredientem. Audite cœlũ & terra, dum Dædaleos cõminiſcar dolos, totãq; huius peritiam noua ſimulatione perdiſcam.
CH. Phy. aut catum ſilueſtrem, aut muſtelam hàc tranſijſſe arbitror; ita olet male.
PH. Adibo? ſiſtã. ſiſtã? immò certa eſt mẽs. quęrã, quò quò hinc remotus eſt gentiũ.
CH. Salue aduena. PH. Et tu inquiline, ſalue. CH. Quem tam ſollicitè quæris, hoſpes? ei ſi quid ego adiumẽto ſim inueniẽdo, impera. PH. Pol humanitatẽ tuam accipio, & in patriã denuò reuerſus ipſam prædicabo lubens. Chymiſtã quæro. cui inueniendo quantam mea gratia operam dederis, tantum te ſemper arctiùs amauero; & prima occaſione oblata reddã mutuum. CH. Tametſi tãto vix quiſpiam nomine dignus ſit, nihilominus me ita à populo vocari, nolo ire inficias. PH. O me felicẽ Phileraſtum, qui in ipſo portu merces video deſideratas. Quis aut qualis Deus cuiquam ſimilẽ opportunitatem? mi here, mi patrone, mi pater optatiſſime, ſalue.
CH.

CH. Nugas agis, Philerafte. neq; enim me tibi herũ, vel te mihi feruum fuiffe, vnquã memini. fed vnde foluis, obfecro? qua patria oriũdus es? PH. Athenis Galenicis folui. patriam Germaniã habeo. CH. Quid igitur huc aditio fuit, hofpes? cur me deridiculi caufa falutas? Quid Athenis Galenicis valedicẽs huc appulifti? PH. Quoniam vbi nihil præter morum corruptelam, fcientiæ inopiam, loculorum exenterationem video, ibi fi fceptrum detur, non eft cupita manfio. CH. Bona verba quęfo. vix fentio taliũ operarũ viros effe Athenięfes. quod fi tales fuerint, merito aufugis, rectéque facis aduena, quòd ab eorũ confortio accuratè abftines. PH. Immò tota Athenienfium atq; Galenicorum gens eft inter homines mea quidẽ fententia, vt Napelli, Aconita, Chamæleontes. coloris fplendoris ve elegãtia oculos atq; animos pafcunt, bono tamen vfui funt nulli. CH. Tace, obfecro. fi quid Galenici Ethices præcepta tranfgrediãtur, id Theologi reprehẽdant velim, Politici puniãt. Tuũ verò eft, medicus cum fis, illorum in medicina errores arguere; nam in alienam prouinciam ex-

currere quàm parũ Dialectici ſit, lex illa Iuſtitiæ καθ' αὐτὸ ſatis conuincit. Sed dic mihi tua fide, hoſpes: Nunquid Galenicos in æternũ deſeruiſti? an meos deguſtatum ſermones, & arcana ſurreptum venis? PH. Egóne tua tibi arcana ſurreptum veni? minimè poſſem: vel etiã ſi poſſem maximè, pietas prohibet. CH. Tamen tuorũ multi huc veniũt, & me ſalutant blanditer: comiter appellant: rogant, vt ſuſtentatũ eſt: meamq; & operã & artẽ diuinis affectam laudibus ſuſpiciunt. cum verò in ſcholam redierint, ſtomachum detegunt, & in chemiæ fautores liberè vel potiùs illiberaliter debacchãtur. Alij itidem ſunt ita: Chemiam amant, quantum in rem eſſe ducunt ſuam; quando autẽ ſumptus requirit, tum ceu ſcientiam inutilem reijciũt. PH. Atqui ego illam ita amplector atq; amo vnicè, vti amare æquum eſt: nihilq; mihi tanti eſt reliquum, quin Chemię diſcendę nomine illud inducar dare. Eſt enim Chemia ſolidę philoſophię fons, clauis ſapientię, anima & medulla phyſices, medicinæ radix, & meta in quam viri ſapientes collimarũt. vis magis prædicem? CH. Immò

ſatis

ſatis ſuperq́;, aduena. mallem enim ab ipſo laudari chemiã, qui ipſus in laude ſemper vixerat. Gaudeo tamen eò vſq; præualuiſſe eam, vt ſuum quoq; encomium ex ore inimicorum cõſecuta ſit. ſed reſpõde paucis; cur chemiæ nomẽ daturus venis, cũ eam tot egregij medicorum principes repudiarint? nam ex Græcis, Hippocrates, Polybus, Ariſtoteles, Nicomachus, Theophraſtus Lesbius, Herophilus, Serapion, Dioſcorides, Galenus, Theſſalus, Trallianus, Archigenes, Ruffus Epheſius, Aëtius, Oribaſius, Alexander Trallianus, Paulus Ægineta, Actuarius, veſtri ſunt. Veſtri quoque, Auenzoar, Albubeter, Iſaac Beimiram, Albaterius, Albucaſis, Iacobus Alkindus, Auicenna, Auerrhois, Ioamitius, &c. inter Arabas. Ad vos etiam ſpectãt omnes tum Itali, tum Hiſpani, tum Galli, tum Germani & Angli, qui ante annos trecentos medicinam exercuerunt. Cum igitur tot pręclari artis medicę Atlantes ſenectute caniſq́; conſiti noſtram oppugnarint vel ſaltẽ nõ cognouerint ſciẽtiam; inanem ludis operam, adoleſcens, qui huc illius perdiſcendæ gratia nullum non ma-

ris terræq; periculũ ſubijſti. PH. At didici non ætate ſed ingenio cognitionem acquiri, eamq; in rebus pleriſq; peſſimã eſſe video opinionem, in qua maior numerus conſentit. Nam, Deus bone, quantum & quàm grauium hominum conciliũ Chriſtum illum Protophiloſophũ falſis criminationibus & opprobrijs affectũ deprõſit poſtea ad flagrum, nec non niſi viliſſima crucis morte occiſum demiſit! Quodſi illũ in carne patefactũ, annorum, prophetiarum, miraculorum teſtimonio vel cęcis & lippiẽtibus oſtenſum, oculati illi Patres noſtriq; in primis Patroni nõ agnouerunt: multo quidem faciliùs in ipſis medicinæ principiis errare potuiſſent, nobiſq; aliquam eius partẽ vel rudẽ vel incognitam relinquere. Siccine medicinam omnem in Idololatrarum pectore, aut vnius Galeni fonte clauſam fuiſſe veriſimile eſt: vt Chriſtianis neceſſitatẽ imponamus, eam vel ab Ethnicorum ore vel à nullo omnino latice hauriẽdi? Quin potiùs illud conſtantiſſimè teneamus ἀξίωμα: Chriſti profeſſionẽ ad omnia vtilem, omniumq; promiſſionũ energiam adeò percipere; vt qui ipſum ſincerè colit, maius proprerea in ſua

vocatione ſiue medica ſiue phyſica ſum-
pſerit incrementũ. Præterea ſicuti Chri-
ſtus ipſe (quẽ eccleſiæ caput agnoſcimus)
omnis diſciplinæ inter homines fuit (pro-
cul dubio) peritiſſimus; ita etiam vt Chri-
ſtiani eo ipſo cunctos Ethnicos anteeant,
non ſimilitudinis tantùm ratio atq; Caba-
liſtica anagoge, ſed phyſicæ æquitatis lex
imperat. Teſtor Salomonem, Apoſtolos,
eorumq; diſcipulos omnes, nec non huius
ætatis medicos nõnullos, qui diuino affla-
ti ſpiritu tum ſcientia tũ vſu medicinæ Iu-
dęos, Gręcos, Arabas, Latinos, ſuperarũt.
Nam in Anatomia totius medicinę veſti-
bulo quàm pernicioſi veterum lapſus fu-
erunt? quàm falſa ipſorum phyſice, & non
ſolùm à diuinis litteris, ſed quoq; ab ipſis
ſenſibus abhorrẽs? Methodũ verò ita pœ-
nè omnes ignorarunt, vt qua potiſſimùm
methodo medicus opus haberet, pauci, im-
mò vix aliqui tenerent. Omnes deniq; in
medicamentorũ præparatione à veritate
ad opinionẽ, à ſenſibus ad imaginationẽ,
ab apodixi ad errorẽ ſenſim delapſi ſunt:
nec nunquã ante paucos annos ad ſanam
mentem reuerſi. CH. Næ quamuis Ga-

lenicis in vſu eſſe ſolet, linguis ab animo differre, tamen tu tam cordatè loqueris, & mea quidẽ ſententia diuinè: vt nihil in me claudi permittam, quod te ſcire intereſt. PH. Tu ſi aliud mihi in ore eſſe perſpexeris, aliud in pectore: nullam cauſam dico (Chymiſta) quin mihi & famæ, & ſalutis, & vitæ apud te deliquio ſit. CH. Age. tuam experiar fidem, fretus ingenio tuo. fac igitur infidelior mihi ne fuas, quàm egomet ſum tibi. PH. Immò niſi meis præcordijs malè velim, tibi volo optimé. & mihi ipſi citiùs infidus ero, quàm tibi deſit fides. CH. Capio conditionẽ. ſequere me ad ædes. PH. Salue naturæ fanum! vt te expectaui diu. ſed papæ! quàm exiguę ſunt iſtę tuę ædiculæ? CH. Nec ingentes quoq; formicæ; tamẽ naturæ ſolertiã artificiũq; magis, quàm proceras gigãtum machinas commendant atque cõmemorant. PH. At quæ illæ obſecro litteræ, quæ præ oſtio manẽt inſculptę? CH. BASILICA CHYMICORVM: CONTRA QVAM OMNES GALENISTARVM COLONIÆ NON PRÆVALEBVNT. PH. Rude quidem hoſpitium, & tanto ferendo nomini

mini lōgè impar. neq; enim opere Corinthiaco veſtiūtur parietes, nec extrà emblematis ornantur. deſunt quoq; veſtibulo Atlantes, & in tecto tegulæ deliciares deſiderātur. neq; valuę Dędalea manu ſculpuntur, ad Baſilicæ exemplar. CH. Tu exteriorem ædium ornatū expetis, hoſpes. eum ego data opera non addidi. Turpe enim exiſtimo externum conſectari ſplendorem, ambitionis, non philoſophiæ; ſtultitiæ, nō cognitionis argumentū. Quum etiam tuus Hippocrates nimiam in medicis damnet ἀξυνεσίην, fruſtrà mihi tegulas deliciares, opus Corinthiacum, aut Dędaleam manum narras, qui Anglus ſum; & in ædificijs ſobrietatem, quàm nouā iſtam οἰκομανίαν imitari mallem. Præterea ędes tanto ſumptu ornatæ, cū multorum Pharmacopœorū pyxidibus pariſſimę ſunt: quę extrà auro radiant opereq; poliūtur Phrygio: intus autē vel nihil, aut ſceleta tantúm cōtinent, & (adſit veriuerbio venia) cadauera medicamentorum. PH. Verum autumas. Noli autem grauiter quæ dixi ferre. nam nos artis præſtantiam ex artificis diuitijs, ſupellectile, ornatu, elegantia, fa-

ſtuq; æſtimare ſoliti ſumus: parùm Naturę memores, quã ingentẽ auri theſaurum in terra omnium ædium viliſſima recondere animaduertimus. Ceterum nunc cortice ſatis conſpecto, ad nucleum peruenire fames eſt. CH. Ingredere igitur. Sed priuſquam pergis, cede in hoc apodyteriũ: atq; ibi credulitatẽ, poſtea ſocordiam exue. PH. De ſocordia placet quod imperas, atq; ſentio neceſſũ eſſe. Verùm credulitatẽ quisquis omnino omnẽ exuerit, huic diſciplinæ nõ altius imprimunt veſtigium, quàm triticum in mari ſatum. Nam iuxta illud Ariſtotelicum, δεῖ μὲν τὸν μανθάνοντα πιστεύειν, vt diſcipulum habeas liberalẽ, modeſtũ, beneuolum, attentum, docilem, & inſtar luti in quãcunq; partem fingendum. CH. Immò intelligentia diſcipulum decet, credulitas nõ decet. Nam ſi huic te ſubieceris, Atheniẽſis: animę immortalitatẽ, Dei omnipotẽtiã, mũdi creationẽ, omnemq; Chriſtianorũ doctrinã, ad Galeni exemplũ, deridebis: nihilq; tam improbè ab ipſo defenſum eſt, quin tuo viciſſim calculo confirmabitur. Quare nec mihi, nedũ cuipiã vlteriùs habeto fidem; quàm

quàm nos vel ſenſibus manifeſta, vel rationi, vel diuinis litteris congrua dicemus.
PH. Probè mones. CH. Nunc in balneũ deſcende, atq; ablue opinionẽ, prẹuaricationem, faſtũ, & reliqua ſcientiarũ impedimenta. PH. Factum puta. ecce iam lotis auribus, & defecato ad te animo reuertor. Numquid prẹterea vis? CH. Tãtùm vt pileo myſtico & toga bõbycina depoſitis amiculũ chymicũ induas: rudioris fortè texturæ, ſed ad noſtras operationes longè conuenientius. iam libri loco forcipem accipe dentatũ: is tibi magiſter erit. optimè comparatus es. ſic phyſicũ ornari addecet. Sequere iã nũc me. PH. Proh fidem. quas ego hîc cõſpicio, quales, quot fornaces? quod obſecro huic loco nomen eſt? CH. Πονητήριον. PH. Durum verbum & aſperum. CH. Tibi fortè quẽ hactenus in hypocauſto ſedentem Galenus deſidem reddidit. Verùm qui laborem & ſudorem (quibus dij omnia vendere ſcribuntur) optatiſſimo cuiq; otio anteferunt, aliter animati ſunt. PH. At profectò non vili pretio tantus vitrorũ, vaſorum, & fornacũ omniũ delectus cõparatur. multum

quoq; pecuniæ abſorbent Vulcanus, fermentum, argilla, & vehicula elicienda.
CH. Quaſi verò illius apud Comicum dicti oblitus ſis: Neceſſum eſt facere ſumptũ, qui quærit lucrum. nec tamen tanti erunt ſumptus, quin à lucro millies ſuperabũtur. Etenim pro pecunijs ſcientiam emes incomparabilẽ, totius Phyſices demonſtratricem. nullus mercator tã felici commutatione, nullus daniſta tã fœcundo fœnore eſt vſus. Noli igitur iſto auaritię luto hęrere: ſed potiùs imitare Montanũ, Ferneliũ, Villanouanũ, Fracaſtoriũ, Cardanum, Geſnerum, Zuingnerũ, Aragoſiũ, Brickmannũ, Platerum, & aureum Daniæ pullum Seuerinum; quos factis in Græciã, Arabiam, omnemq; medicinæ veteris prouinciam tam longis deuiationibus, nõ pudebat huius artis eſſe ὀψιμαθεῖς, ſuæq; ſenectuti huiuſmodi laboratoriũ, ceu monumentum quoddam honoratiſſimũ extruere. PH. Memorabiles memoras viros, & huius ſeculi ſola quædã ornamẽta: eorũq; fretus auctoritate, auidiſſimè ſitio chemiã. Soleo enim aliquid aggreſſurus primũ diſputare mecũ, an id facere ęquũ ſit!

ſit? deinde, an alij quoq; boni id fecerint ante me? quippe tum confirmatur electio noſtra, cũ ſentimus prudẽtes clariſſimosq́; viros, qui ipſi in honore ſemper vixerant; idem velle nobiſcum, idem agere. Ceterùm hîc aqua mihi hęret: An æquius fuerit tã paucorũ hominũ veſtigijs inſiſtere: An ſequi veterũ opiniones, qui in hac pręparationũ palęſtra aut nulli, aut planè hoſpites videntur. Parce obſecro ſi nunc ad Galenicorũ ſtationes recurrã: facio enim id non tã illorum amore aut victorię ſpe; quàm ſciendæ veritatis cauſa, atque vt omnem tibi credulitatẽ videar depoſuiſſe.

CH. Laudo inſtitutũ: & viciſſim reſpondeo tibi: veteres medicos in omnibus vel plurimis imitari perinde eſſe, acſi rudi quidem ab opere peteres exẽplar. Erat enim medicina circa Hippocratis tempora inſtar fœtus recens concepti: in quo confuſa tantum lineamenta, & rudes adumbratiunculæ membrorum conſpiciebantur. Hanc poſtea Galenus methodo diſtinctiorem, poſteritasq́; tum Arabum tum Grẹcorum varia medicamentorum ſupellectile ab agyrtis & tõſoribus corraſa locu-

pletiorem fecerunt. Nullus tamen eò profecit, vt aquæ roſaceæ deſtillandæ (ò præclaros medicinæ Architectos) vel teneret vel traderet rationem. Immò in nulla Medicinæ parte non turpiſſimũ reliquerunt errorem, quem poſtea ſapientior proles tanquam ſecunda ſpongia abſterſit. PH. Vera refers, & meo quidẽ iudicio vel ſenſibus ipſis palpãda. Nam ſicuti aliter ſenes ſentiũt, aliter pueri: hi rectè, illi pro ratione ætatis: ita quoque admirationem minimè promeretur. Nos in hac mundi veluti canitie, quædam inuenire patribus incognita, aut inuentis ipſorum Apellis manum inducere: quandoquidem ipſi non aliàs quàm per nubem Medicinam intuebãtur, & vt tuorum verbũ vſurpem, nondum embryonatam. Quare perinde atque Auicenna in Galeno veritatem, in Hippocrate Galenus diligentiam, Hippocrates in veteribus methodum deſiderauit: ita etiam nihil in omnibus vel ſingulis ſcriptoribus expetere, ſerui moroſo domino obſtricti, non eruditi ſciẽtiæ exploratoris nota eſt. Nunc autem (omiſſis veterum delictis) mihi fornacum nomina vſumque

rogo

rogo explices. CH. Illa Neptunus, Mare, Maria, Zona temperata, hæc Venter equi: iſta Gallinarum nidus vocatur. illic verò Ægyptus collocatur: à dextris Perſia, Mauritania, Ætna, Serpens, Acediæ furnus, & venter ſtruthiocameli. PH. Eheu! quæ dicis, cinerẽ quærere vidẽtur. apage iſtam amphibologiam, qua mihi non erudire velle tyronem, ſed fugare etiam prouectos apparent Chymiſtæ. CH. Verùm hoc conſultò faciũt, & magno iure. Nam vltra quod in nouis artibus ὀνοματοποιεῖν nulla vetat lex, Hippocratis etiam & æquitatis voce ſancitur: res ſacras profanis hominibus obſcurè tradendas eſſe, πρὶν ἢ τελεσθῶσιν ὀργίοισιν ἐπιστήμης. Adde inſuper Naturam maieſtatem ſuam arcano aucupari ſilentio, nobiſque caſtaneæ nucleum non niſi cortice & aſpero tegumẽto abditum offerre. quamuis re ipſa nullum rebus nomen à Chymicis impoſitum eſſe affirmo, quod perfecta Polygraphiæ, Etymologiæ, Notationis, Analogiæ, atque Phyſicæ anagoges ſcientia imbutus non prima quaque lectione intelligat. Tantũ abeſt, vt meritò elucidationem vocũ deſi-

derent, vel iure vllo culpēt obſcuritatem. PH. Non repugno. tamen meo quidem animo in ſcientiis docendis ea ſolùm vti oratione, ad quam ſolus aliquis Cabaliſta tanquam natator Delius perueniat, non aliud videtur eſſe, quàm homines ad lautiſſimum prandium inuitatos & mox accubituros laruis ſpectriſq; fictis expellere. verùm ad eorum medicamentorum præparationes videndas oculi mei feſtinant, quas ceteris omnibus præſtātiores eſſe libri profitentur tui. CH. Adeſdum igitur, & in hunc zodiacum ingredere. PH. Nitidiorem locum non memini vidiſſe me. ſed quam ob rem vocas Zodiacum? CH. Quia hîc animalium ſignaturæ non illæ imaginariæ Aſtrologorum, ſed veræ & vitales ſeruātur. volo enim duplicem ineſſe vitā animalibus; vnam quę in ſe ipſis, alteram quæ in nobis operatur. prima euaneſcente, ſecūda obtinet imperium: nobiſq; vel medicamētum præbet ad corporis alterationem, vel ad eius nutritionem alimentum. PH. Verùm quandoquidem me credulū eſſe non vis, animalibus mortuis vitam ineſſe denego. nam pari ratione lapi-

lapidibus, metallis, atque aſtris ineſſe vitã nullo quis negotio probauerit, atque brutis animam exhalantibus. Ego verò triplicem ſolam vitam agnoſco; Rationalem, Senſitiuam, Vegetatiuam: id quod non ſolùm Ariſtoteles, ſed quæuis Medicorum natio ante Paracelſum natum defendit.
CH. Atqui in eo turpiter hallucinaris, Athenienſis. Nam Galenus tuus vitam aut nihil præter vires eſſe diſertis verbis aſſerit, aut viriũ actionem. Si igitur vis inſit animalibus mortuis, metallis, aſtris, lapidibus: quidni & vitam ineſſe dixerimus? hæccine in Galeno ferenda opinio eſt, & damnanda in Paracelſo? Nõne etiã Hippocr. in ſuis De diæta libris paſſim notauit, vitæ conſeruationem per alimentum fieri, declarationem per operationes? ſicuti igitur homo viuere dicitur, quandiu actiones homini prædeſtinatas edere queat; ita etiam quandiu Magnes ferrum, ſuccinum paleas, Rhabarbarum bilem attrahit, tandiu vitam illis tribuere ſobria atque ſicca ſententia cenſeri debet, non ebrioſi hominis imaginatio. PH. Vitam igitur nihil aliud ſtatuis, Chymiſta,

Libro 9. de meth. med.

quàm cunctis rebus energiam ἐκ θεόθεν insitã; id est hominis ad humanas actiones, Astrorum ad Astrales, Angelorũ ad Angelicas, brutorum ad brutales, plantarum ad plantares, mineralium ad minerales, metallorum ad metallicas, alimentorũ ad alimentares, medicamentorum ad medicas operationes dispositionem. CH. Rectè colligis. & profectò cum mors nihil aliud sit, nisi perpetua ab actionibus præordinatis cessatio: cur animalia priùs omnino mori fatebimur, quàm omni actione cuius gratia prędestinabãtur spoliata sunt?

PH. Viuunt igitur animalia animã participãtia sibi ipsis: hac verò destituta viuunt postea in nobis, & actiones proferũt magneticas. nonne hoc vis? CH. Maximè. & propterea vitã splenis bouini dico, non solùm quę in corpore bouis attrahit, cõcoquit, expellit: sed etiam quæ in nobis expedit lienis obstructiones, mẽsesq; prouocat. sic etiã vita castoris testiculorum (quo ad nos) ea dicitur, quę vteri suffocationibus, & morã facienti fœtui medetur. sic etiam sales atq; olea cranei humani, alces, viperarum, bufonũ, astacorũ, vitalem faculta-

tem

tem obtinuerunt aduersus Epilepsiã, incubum, leprã, pestẽ, quartanã &c. Nec dissimilis aliorum est ratio, quibus vitã inesse solus nõ videt ille, qui calorẽ ignis nõ sentit, vel nõ videt cœli rotũditatẽ. PH. Intelligo. sed quò me iã ducis? CH. In physicũ Plãtariũ; omniũ vegetabiliũ sulphure, sale, Mercurio refertũ. PH. At cũ eam fecisti gratiam, vt mihi liberum sit παῤῥησιάζειν apud te: ne obsecro molestum sit ea audire, quę nostri contra has vegetabilium extractiones solent obijcere. CH. Immò nisi tibi molestũ sit dicere, mihi audire volupe est. PH. Afferunt; se in crassa vegetabilium præparatione iam annis multis medicinam maximo cum successu fecisse: eáq; in purgandis, alterãdis, & discutiendis humoribus (quæ præcipua sunt artis opera) non minùs quàm nouas hasce pręparationes vires suas exeruisse. Deinde hoc etiam timendum clamãt, ne quando subtilioribus illis extractionibus corpora subitò mutentur, fiatq; interim magna caloris natiui atq; humidi primogeniti iactura. Chemiam tamen nullo modo damnant: sed cur præ ceteris officinarum præparationibus

extollatur, nō videre ſeſe affirmāt. CH. Sanè quod chemiā nullo modo damnant, maximè laudo. & ego vnà improbo illos, q in omni morbo ſolis chymicis medicamentis vtuntur. Nam cum contra mures aut formicas bellandum eſt, ſuffecerint Pygmæi vires: tamen qui cum leone certauerit aut apro Ætolico, huic Hectorea manu aut Gigantum robore eſt opus: id eſt, mea quidem ſentētia, chymicis medicamentis. vel vt clariùs ipſorum præſtantiam ceu ob oculos poſitam intuearis; dic mihi qualē Galenici in atrophia imperant diætā? PH. Nempe cibos euchymos elixandos pręſcribūt: iubentq; illorū ſuccum exprimi, pinguedinē ſeparari, fecē reijci, alimentoſum à nō alimentoſo diuidi, ſingula deniq; ſeparari, quæ facili concoctioni impedimento ſint. Panis itidem loco amylum lacte maceratū cōmēdant, & ex vinis illud eligendū ſentiūt, quod ab omni ſpuma, tartaro, & fece depuratiſſimū eſt. CH. Rectè. ſed cur panem, vinum, carneſq; vulgari modo præparatas non exhibent? PH. Quoniam eo modo deuoratæ plus excrementi gignerēt quàm alimenti,

atque non reficerẽt ſed re ipſa opprimerẽt naturam. CH. Equidem admiror vos in Analeptica tam lynceos, erga medicamẽtorum chymicam præparationẽ tam proteruè animatos eſſe. nam ſi ciborum optimi ſucci extractiones ad corpus reſtaurandum neceſſariæ ſint: quanto magis medicamenta ad corpus alterandum nata defecare & repurgare conuenit vniuerſa? addè etiam nonnullorum remediorum partes venenatas eſſe, aliquorum deleterias, plurimorum otioſas, nullorum niſi fortè per accidens ſalutiferas. PH. Quid audio? annon vires medicamentorum totæ totis ita miſcentur à natura, vt nullo hominum inuento ſeorſim eliciãtur? CH. Neutiquam herclè verò. Nã in Galeni tui ſchola audiuiſti, Aloem exactè lotã purgatiua facultate diſpoliari. vti quoque vſu venire ſolet æris ſquamę, aut æri vſto. Docent te etiam Neoterici eam dũtaxat rhabarbari partem purgare, quã vinum maceratione facta abſorbet. immo in integra totius ſubſtantiæ libra, vix vnciæ Rhabarbari ſex reperiuntur, quæ aluum vel tantillum poterint mouere: reliquæ verò ceu

3. de Sim. fac. 13.

ἐπώσιον ἄχθος ἀρύρης, cloacæ potiùs committi quàm hominibus propinari debẽt.
PH. Equidem vero ſimile loqueris, Chymiſta. Quid ni enim iuxta atque in nobis liquores inueniuntur heterogenei, quorũ alij ſunt medicamentoſi, vt biles: alij alimentoſi, vt ſanguis: alii contrà excrementoſi, vt vrina; ſic etiam in cunctis medicamentorum generibus ſe habeat, quæ medicis ad corporis alterationem vſui ſunt? probo igitur hãc artificioſam eorum anatomiam, eamque cito diſcere percupio.
CH. Immò illud quoque attendas velim; Naturam nihil nobis puri dediſſe: ſed omnia permultis miſcuiſſe impuritatibus vt iſtam nobis ſcientiam ab infantia noſcendam eſſe ceu quodam neceſſitatis ſtimulo inculcet. animaduerte enim panificii rationem: quo primùm modo triticum à palea longa trituratione & chymico veluti delectu ſeparatur. deinde furfur à polline cribro rudiori, & poſtea ſpiſſiore diuiditur. pollinem cribratum coquimus, coctum mandimus, manſum in furno triplici recoquimus: nec tamen ita depuratur à nobis, quin inſitus ille cuiq; mẽbro chymiſta

miſta excrementa quædã inueniat ab acceſita expultrici potẽtia eliminãda. Nec minùs eadem de melle, lacte, & liquore quouis humanæ naturę familiariſſimo referri poſſit hiſtoria. nã ſi eo quo nata ſunt menſtruo infecta exhibeantur, varias relinquent feces, quæ ſi in corpore diutiùs permãſerint nõ excretæ, morbillos, variolas, lepram, morboſq; venenatiſſimos producent. Quanto autem magis purum ab impuro, mortuum à viuo, deleterium à familiari atq; vtili, in Helleboris, Colocyntide, Coccognidio, Turpeto, Eſula, Rhabarbaro, Sẽna, Agarico, omnibus deniq; purgãtibus ſeparare opus eſt? in quib⁹ non πολλὰ, vt in Ægyptię pharmaco; ſed παῦρα μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά. Immò ne Aromata quidẽ cordi humano familiariſſima tam præclarè atque chymicè naturæ manu parantur, quin nobis vltrà depurãdi prębeant occaſionem, & neceſſitatẽ quandã imponãt laborãdi. Nam cinamomi libra ſemunciam olei effundit; caryophyllorum ſeſquilibra tantùm quartarium; nucis moſchatæ vncia, drachmam ſemis; ligni aloes quartarium,

drachmam vnam:in quo tamen oleo ſine ſulphure, omnis vis illa aromatica quaſi in radicali quodam & ſpirituoſo humido delitescit. Eadẽ quoq; habetur ratio in aniſi, cumini, dauci, feniculi, roſarũ, croci, &c. extractione: quorum quæ minimæ ſuperſunt partes, in eas omnis facultas deriuatur: vt non immeritò de illis etiam perinde atq; de formicis dici queat; natura eſt maxima in minimis. Si igitur ſiue purgatiuũ, ſiue diaphoreticum, ſiue vrinã aut vomitum excitans arcanum in ſulphure ſolo commoratur, quid nobis cum Mercurio aut ſale negotij eſt? ſi in ſale, aut Mercurio, quorſum ſulphur datur? Quũ in centum viginti granis Rhabarbari octuaginta otioſæ reperiuntur nõ purgantes: cur ipſas purgaturi ægros Galenici nõ tollũt? quare admiſcẽt? nunquid liberũ videtur, quando nucleus deuorari debet exhibere cibo putamina? Quũ etiã in croci libra decem veneni vncię deprehendantur (deprehenderunt autem primúm chymiſtę) ſanè niſi cũ humano corio ludere impunè poſſent tui Athenienſes, illas iam diu facta per tincturã heterogenei ſeparatione abſtuliſſẽt. Quare, hoſpes, Chemię iam nũc agnoſci-

to prȩſtantiam: cuius beneficio viuã Anatomiam diſces, ſimpliciũ, quid? ſales? mercurios? ſulphura? immò influentias, ſignaturas, poteſtates, aſtra, vitas, reſurrectiones elucidantem? PH. Equidẽ chymicorum tuorum nitor, elegantia, lautitia ita me in tuas partes tranſuerſum diripuerũt: vt magna quidẽ dubitatio ſit, an rurſus ad Galeni ſcholam vnquã pelliciar. Tamen nõ ad illud reſpõdiſti: communiũ remediorum optimum fuiſſe ſucceſſum, illorũq; vſum fuiſſe nõnullis hominibus ſalutarem. CH. Quid ni? nihilo minùs ſicuti aliter lignum cultellus ſcindit, aliter ſecuris: ita etiã citò nulloq; penè negotio eas confeſtim tollimus infirmitates, quibus eradicãdis Galenici ne mẽſis vnius ſpatio ſuffecerint. nihil mẽtior, hoſpes, nihil ſimulo: atq; rẽ ita habere tũ praxeos voce, tum rationũ põdere euincã. Nonne in quauis medica operatione, ἡσύχως, ταχέως, ἀσφαλῶς, iucũdè, citò, tutoq; agere oportet? PH. Oportet quidem. nã & ſenſus id ipſum ſuadet, & Hippocrates imperat. Sed cur hęc tria aſſequi non licet cõmunibus medicamẽtis? CH. Quia non vult fatum. Nam ſi corpus ali-

cui purgandum ſit, quo inſtrumẽto id faciendum diceres, Athenienſis? PH. Fortè Rhabarbaro, Aloe, Senna, Mechoaca, agarico, polypodio, viſco quercino, epithymo, caſſiæ pulpa vel manna. CH. Tuta ſunt hæc fateor medicamẽta, ſed nõ ſatis propter ſuam nimiam amaritudinem, dulcedinem, aut ſaltẽ quantitatẽ nimiam iucũda. PH. Ad fortiora igitur cõfugiam, ſcammoneã, turpetum, laureolã, eſulam, elaterium, quæ nec ingratum præſtant ſaporẽ, nec doſis magnitudinẽ requirunt. CH. At ſi ſola exhibeantur, nõ tutò purgabis: ſi multis aromatibus cõdita, vt moderni ſolẽt, nihilo gratior erit purgatio, quàm ſi Rhabarbari tres drachmas aut mãnę tres vncias exhibuiſſes. ita vt ſi lenibus vtaris catharticis vulgari quãtitate exhibitis, celeritatem tollis: ſi fortioribus, ſecuritatẽ; ſi alterutris cũ Galenica ſecuritate exhibitis, tamen vel doſis vel mali ſaporis odoriſue exuperãtia tolles iucunditatẽ. PH. At in officina varias compoſitiones purgantes, tanta dexteritate mixtas habemus, vt corpori citò, tutò, iucundéq; euacuãdo nullis cedere putẽtur. CH. Ah noli ampliùs offi-
cinæ

cinę meminiſſe veſtrę: quā ſi depoſita cōtētione examinarem, &(vt Gręci loquuntur) ἄνευ παθῶν: nullam tamen veterū compoſitionē purgantem ijs præditā eſſe virtutibus facilè euicero, quas Hippocrates deſiderauit. Nam ſi Hieram Galeni obijcis, Deorum (ſi dijs placet) inuentū: quid ea ſtomacho, naribus, palato, ingratius? quid cunctis membris iniucundius potuit excogitari? illa autem Hamech, Diaphenica catholica, & cetera electuaria, plurimis ægrotis (dum ijs Chemię imperitus vti cogerer) tam inuiſa fuiſſe ingenuè & verè fateor: vt etiā ego ipſe illis odio eſſe cœpi, meq; fortè fortunâ conſpicientes ad vomitum permouerentur. Quæ licet per ſe ſatis fuerint ingrata, quantitate tamen tanta exhibentur à tuæ diſciplinę hominibus: vt non curaturi homines, ſed equos ſuffocaturi videātur. ò infelicē principū conditionē, qui ſua corpora huiuſmodi impuritatib⁹ hoſpitia, vel potiùs ſepulchra prębēt! Quid loquar de pilulis veſtris globulo ferē tariorū æqualibus? quas in honorē Romæ ſepticollis numero ſeptenario vel muſarū nomine nouenario præſcribere ſoletis.

pares nunquã facitis, quia numero Deus impare gaudet. Pumbeas quoq;, aureas; achreſtas, polychreſtas; tenebrarum, lucis; ſine quibus eſſe volo, ſine quibus eſſe nolo, vocatis: atq; ita ſpecioſis nominibus ingratiſſima medicamẽta, tanquã fronde aſpidem obtegitis. Taceo ſyrupos longos & breues, magiſtrales communes, vnos & alteros, neſcio an magis doctorum deliramenta, an ludos fœminarũ. Tranſeo item aromaticas cõfectiones, quibus nihil puerilius eſt: nam ſi ſaccharo percocto parum ex oleo ſtillatitio cinamomi, aniſi, cumini, margaritarum, ambræ, moſchi, roſarũ ue infuderis: me tibi mancipiũ, niſi diacinamomo, dianiſo, diacumino, diamargaritæ, diambræ, diamoſcho, diaroſato aromatico, vt gratius, ſic efficacius prę́ſcripſeris medicamentum. PH. Næ tu nõ examinas, ſed exanimas officinã noſtrã. Tamen reuera ab illius confectionibus valdè quoq; meus animus abhorruit, cum ipſas vel ingratitudinis vel periculi plenas viderem. ſoleo enim quoties bilem purgare vo lui, ſcribere in hunc modum: *R^e rhabarb. electi drach. 2. ſpicæ Indicæ, cinamomi, ana*

ſcrup.

ſcrup. vnum. infundantur in aqua endiuiæ per noctem. expreſsioni adde ſyr. roſ. ſolut. vnciam vnam. de cichor. cum rhabarb. ſeſquũciam. vel ſic: *R^e mannæ el. vncias duas: rhabarb. in ſucco endiu. infuſi ſcrup. duos: diacathol. drachmas quinq;: Trypheræ perſ. drachmas duas: cũ aqua cichorij in qua prius agarici drachma fuerat infuſa: fiat potio.* Si autẽ pilularis forma conuenientior ſit, ſic ſcribo ex Medica ſyntaxi Colmarienſis: *R^e ſpec. hier. ſcrupulos quatuor. rhabarb. el. drachmam ſemis. coru cerui, raſuræ eboris, cinamomi, ana ſcrupulum ſemis. cum ſyr. eupator. q. ſ. fiant pilulæ n° nouem.* CH. Ah, apage hæc prolixa deliramenta, & ſic ſcribe: *Accipe Tincturæ rhabarb. ſcrupulũ vnũ: grana duodecim: olei ſpicæ & xyloaloes deſtillati, ana guttas tres.* ſi verò phlegma euacuandum ſit, præſcribe, *Tincturæ Turpeti drachmam ſemis. olei aniſi guttas 6. olei caryophyll. guttas duas. miſce.* Vel ſic: *Accipe tincturæ eſulæ vulgaris grana 16. olei aniſi, cinamomi, ana guttas duas.* Quoties verò bilem atram purgabis: *Accipe Tincturæ ſennæ Orietal. drachmam ſemis, tincturæ helleb. nigri grana quinq;. olei aniſi, fenicul. ana guttas duas. petroſelini, cinamomi, ana guttã*

vnam. misce. atq; sic exiguo medicamēto plus profeceris, quàm si illas tædiosissimas receptas instituisses. Talis etiam Aromaticorũ, diureticorũ, diaphoreticorũ, Anodynorũ, vomitoriorũq; nostrorũ cõditio est: quę in chymico nostro Antidotario propediem (nisi hominũ ingratitudine deterrear) excudẽdo fusius explicata, & cuiuis pathemati diligenter applicata inueneris. PH. Sanè tua hęc remedia Seruitoris, Cordi, WECKeri, Augustanorũ deniq; & cũctis seplasiariorũ formulis gustus saporisq; lenocinio, dosis exilitate, & operãdi celeritate pręstãtiora esse, vel nos ptinacissimi Atheniẽses fateri cogimur. Nũc in eo totius quæstionis cardo vertitur, vtrùm æquè tutò exhibeantur? Etenim ad nostras aures rumor non ἀδέσποτος peruênit: chymica remedia esse omnium longè periculosissima, variosq; ægrotos præ nimia sua in agendo violentia abstulisse. tantam quippe caloris insiti faciunt iacturam, quantã resarcire omnia restaurantia iuscula nõ possunt. CH. Noui, hospes, chymica remedia non solùm apud Athenienses, sed etiam in quauis patria traduci. verùm quàm absq;
omni

omni ſuo meritò id fiat, id iuſtitia viderit, & ego adductis principum, comitũ, aliorumq; Heroum & ciuium necnon Theologorũ teſtimonijs facilè conuincã. Nam non ſolum in Cæſaris Regiſq́; Danorum aula hæc remedia in vſu pretioq́; eſſe cœperũt: ſed etiam à noſtris aulicis & ſaniore hominum parte tam vnicè expetuntur, vt ijs ſemper vti nõ poſſe ſemper doleant. verùm ſicuti acutiſſima quæq; & optima nouacula, à chirurgo fatuo adhibita, nõ ſalutare ſed lætale vulnus infligit: ita etiam ſuâ naturâ tutiſſima omnia atq; optima chymica remedia propter vtentium imperitiam malè audiunt, καὶ τοῦ τεχνίτου σφάλματα (contra omnẽ Iuſtitię ſenſum) νομίζεται εἶναι τῆς τέχνης. Contrà chymico tantũ cognitionis conſecuto, vt Quod, Quantum, Quibus, Quando, exhiberi medicamentum oportet, ſatis intelligat: Me cuiuis in neruum tradi non recuſabo, niſi ille officinarum præſcriptis oculum effodiat, & ſecuriùs multo, laudeq́; plurima exerceat medicinam. ſed nunc in mineraliũ Theatrum pergere, hora nos admonet. age igitur; ſequere me. PH. Nolo inquam. nam

quid hæc ad medicum? CH. Beatum faciunt dextrè adhibita, & vt vulgi ſententia vtar penè ἰσόθεον. PH. rectius ἰσοδαίμονα dixiſſes. nam vtcunq; tuas animalium vegetabiliumq́; extractiones magnifaciam, tamen ne mineraliũ vſum approbem, mihi ſemper religio erit. Foris quidem applicatis, diuinas nonnunquam vires exeri agnoſco: intus autem exhibita veneni ſortiuntur vires, & niſi me veterum recentiorumq́; fallit iudicium, aſpide maligniora ſunt. CH. Caue dixeris: ne fortè vtrique tam veterum quàm recentiorũ ſectę eiuſmodi infligas vulnus, quod poſtea cicatricem non admittet. Nam Hippocrates θεῖον ἄπυρον aſthmaticis ſępè preſcribit: nec nõ æruginẽ tritam cũ melle & ſyrmæa potione admixtam. Galenus itidem (ille medicorum deus) ſulphur viuũ & Melanthium ad dyſpnoicos commendat: & contra dyſenteriã à calce viua, ſquama æris, auripigmento & ſandaraca non abſtinet. tantum quoq; mineralibus indulſit, vt ab Andromacho Theriacæ inditã chalcitin non expungeret. Quinetiam florem æris intus exhibitum optimè purgarę corpus audacter

Lib. De morb. mul.

7. De cõp. med. S.l.

9. De cõp. med. S.l.

Lib. De antid. & 3. de ſim. fac.

ctер asserit. Quid referam Archigenem, Andromachum, Aetium, Trallianũ, Dioscoridem, aliosq́; infinitos Græcos & Arabas, qui noxia perinde atq; innoxia mineralia intus feliciter & cum laude sua plurima exhibuerunt? Neq; vnquam tam impudentem nanciscar hostem, qui perlectis ipsorum scriptis me ipsorũ patrocinio abuti asseuerabit. Matthiolus verò (vt Neotericorum quoq; adferã iudicium) in morbis altas fibras agentibus, necessarium esse affirmat vsum metallicorum. Iulius quoq; Alexãdrinus disertis verbis Antimonium in peste oppugnanda summum dicit arcanum. Ioannes Crato post infinitas cũ chymicis dimicationes, miniũ natiuũ magnetem Epilepsiæ vocare solitus est: mihiq́; ipsum primus ostẽdit. Pius ille pientissimę memoriæ Gesnerus oleo vitrioli illas ascribit vires: vt vix medici persona dignũ existimet, qui eo carere vult. Guilelmus Rõdeletius Barbarossæ pilulas argẽti viui plenissimas contra illam cosmopoliticã luem variè cõmendat. Gabriel Falloppius, nec non Hector Nonnius maximæ experiẽtię doctrinæq́; viri Crocum Martis ad icteri

Ep. ad Alex. à Blauen.

Epist. ad Gesnerum.

Ep. 22. ad Occonem.

Lib. de morb. Gall.

Lib. de simpl. purg.

curationem, lieniſq; obſtructiones expediẽdas ſummis laudibus afficiũt. Felix Platerus ſtibium Antimoniatum recta præparatione, mixtura, doſiq; exhibitã helleboro albo facilè præfert, eoq; dum ego illi eſſem conuiua feliciſſimè vſus eſt. Ioachimus Camerarius Borace cryſtallino (cuius præparationem à Langrauio Haſſiæ acceperat) in vomitu dextrè ciendo cũctis (& meritò) prefert medicamentis. Poſſim huc adferre Zuingeri Oſtruthium, Thielæum, Orionium: nec non Aragoſij Oxylęum: Hagecij Pactolum: Seuerini Turturem, Aquilam, Draconem, aliorumq; metallicorum & mineralium aureas præparationes: à quarum vſu non magis quàm à vini exhibitione, pio cautoq; medico abſtinendum cenſent. Ita vt ſiue veterum iudicio, ſiue recentiorũ ſuffragio ſtare velis; Mineralia & metallica remedia nõ ſolùm locum ſuum mereri apud medicos cõceſſurus es, ſed debere etiã in multis internis affectibus cũctis medicamẽtis preferri.

PH. Concedo atq; vnà video illorum non ferendam impudentiã, qui metallicorum vſum veteribus Neotericiſq; diſplicuiſſe ſine

ſine omni rubore fingũt. Tamẽ (ſi tua pace id liceat) hominũ miſſis auctoritatibus, ad rationum puncta te conferas: quibus Antichymiſtas tuã Theſin comminuiſſe ſatis videntur. CH. Audiamus tandem illas. PH. Optima Mineralia, ſint præparata quocunq; modo, nullã cum humano corpore obtinent ſimilitudinem. quin etiã ipſorum plurima, nempe argentũ viuum, Antimonium, Arſenicum, ſalia, flos æris, chalcidis, vitriólũ, alumẽ; inſigniter erodendo vel metallorum minuũt ſubſtantiam: tantum abeſt vt corpus humanum, molle, membraneũ, fragile ad medullam vſq; non perforent. Si igitur neq; nos reficere poſſint propter ſubſtantiæ diſſimilitudinem, nec alterare præter eroſionis corruptioniſue periculũ: quis obſecro illorum vſum non damnabit, voſq; ipſorum authores nõ irridebit. PH. Immò, Athenienſis, vtraq; ipſorũ de noxijs innoxijsq; metallicis ſentẽtia horridior eſt, quàm vt veritatẽ vel tantillũ æmulari queat. Nam longa experientia comprobatum eſt aurũ ad cordis, argentũ ad cerebri, ferrum ad lienis, cuprũ ad hepatis corroboratio-

nem plurimũ facere: siue ignita in liquore appropriato extinguantur, siue in crocum & essentiam suam redacta exhibeãtur. Quinetiam saturnus vitrificatus (non secus atq; bilis aliqua esset) aluum subducit: sulphur nutrit pulmones, cristalliq; liquor renes instar seri cuiusdam optimi expurgat. sed esto: Mineralia nullam obtinuisse cum humano corpore similitudinẽ. an propterea illorũ vsum reijciemus? quid ni igitur vno eodemq; pessulo colocyntidem, helleboros, viperas, aliaq; id genus deleteria medicamenta & nobis omnino antipathetica excludimus? PH. Quoniã nõ est tãta dissimilitudo. nam hęc olim vnà cum homine anima vegetatrice prædita fuerunt: mineralia verò nequaquam. CH. Pulchré. quasi vos etiã plantas animaliaq; tum primúm non daretis hominibus, cum animam amiserunt vegetatricem. PH. Verùm quando Mineralia metallicaue medicamẽta nullã cum humano corpore cognationẽ habere dicerẽ: hoc volui intellexisse: Non conferre ea ad spirituum restaurationem. vidi enim aurum, coralla, margaritas, smaragdos, carne-

carneolos, hyacinthos aliosq́; pretiosi ge
neris lapillos, tusos, coctosq́; phthisicis nõ
plus profuisse, quàm si vitrũ deuorassent,
aut silicem. Quare hæc ad ægroti crume-
næ euacuationem, non corporis refectio-
nem ab Arabibus hominibusq́; fanaticis
inuẽta clamãt Athenięses. nec video quo
tandem modo illorum clamores falsi re-
darguantur. sunt enim omnium metallo-
rum, lapidum, & mineralium partes tam
crassæ, vt in nostrum corpus rarissimũ &
spiritibus subtilissimis præditũ cedere ne-
queant. CH. Immò tui tecum magis verè
errant, quàm clamant Athenienses. Quip-
pe quòd mineralia quædam, non corpus
tãtum humanum, sed aurũ, stannũ, plum-
bum, instar fulguris cuiusdam pertranse-
unt. Argentum viuum, me nihil à veritate
alienũ dicere, suo probat exemplo. huius
enim spiritus frigidi hominem longè re-
motum feriunt paralysi; calidi verò destil-
latorẽ insigni capitis ardore afficiunt. cum
igitur argẽtum viuum cunctis insit metal-
licis, equidem ea in hoc exaltata spiritus e-
ducent nõ modo subtilitate analogos no-
stris, sed multo penetrantiores. Atq; vt de

lapidibus dicam, quis illos inuiſibiles magnetis ſpiritus noſtris ſubtiliores eſſe negabit, quibus ferrum longè diſſitum attrahit atq; adunit? vel quis ſpiritũ vitrioli cò penetrare non videt, quò omnes vegetabilium aquæ & olea illa aërea non peruenient? ſal quoq; mineralis tanta præditus eſt ſubtilitate, vt paucorum granorum pondere magnam farinæ maſſam inficiat. Habent igitur mineralia ſuos ſpiritus ſubtilitate noſtros vincentes. tantum abeſt, vt ſubtilitatis inopia corpori reficiendo impares cẽſeantur. PH. Eſto: lapillis pretioſis, gemmis, auro, argento, ferro, ſulphure itidem & alijs nõ noxijs mineralibus per me vtaris licet: ſiue ad corporis nutritionem, ſiue eiuſdem alterationem putes cõferre. Abſit tamẽ vitriolum, chalcitin, argentum viuum, arſenicum, antimonium, atq; alia id genus leproſa, impura, atq; corrodẽtia mineralia in humanum corpus ingeri & ad perpetuam tui nominis ipſiuſq; artis infamiã vſurpari. CH. Quid ita, hoſpes mi? PH. Nam cum oleum vitrioli etiã à Geſnero toties laudatum, ſcutellã ſtanneam exedit: quis ſimile periculũ in ſtomacho

noſtro

nostro membraneo non meritò verebitur? vel nunquid verisimile non est, antimoniũ vniuersa intestina deglubiturum, quod cum auro fusum ne micam sordium relinquit? Quum etiam Mercurius metalla omnia reddit friabilia, cur non iure timeamus, ne nobis inditus, carnes, cartilagines, atq; adeo ipsa ossa totius corporis columnas ceu saxo aliquo molari in puluerem comminuat? Arsenicum autẽ tam effrænatæ malignitatis esse cognoscimus, vt qui ipsum corpori ingeret ante audacẽ Paracelsum nulli fuerint reperti. CH. Aspera tu quidem tela elidis, sed quæ facilè retundi queant à philosopho exercitato. Nam si oleum vitrioli propter stannũ ab eo exesũ humano corpore exulabit: quid vino sublimato, aceti mellisq; spiritu, quid sale, & limonũ citrorumq; succo fiet? nam eorum vnumquodq; stannum absumere, vel semestris medicus agnoscit. PH. At non tam paruo temporis curriculo, atque spiritus ille vitriolatus. CH. Immò sanè minori, si cum nostro illius exhibẽdi modo cõferatur ratio. Nollẽ enim te aliquem Chymistam tã stupido ingenio præditum

existimare, vt oleũ vitrioli nullis alijs mixtum liquoribus propinare ausus sit: sed potiùs ad aquæ rosaceæ vel alterius liquoris libram olei vitriolati guttas totidẽ adijcere, quot ad aciditatem comparandam satis esse queant. cui liquori oleo vitrioli acescenti si tantũ stanni immerseris, quãtum aceto: nullũ non inuoco supplicium, nisi stannũ multo magis corrosum reperiatur. Verùm si hoc oleum vitrioli, vel etiam sulphuris in vsu esse nõ mereatur propter erosionem, quò se conferent cantharides, à Galeno inter ea medicamenta relatæ, quæ ne gustare quidem audeas propter summam putrefactionem atq; erosionem? Tamen veterum ferè omniũ atq; multorũ neotericorũ praxes eas ad vrinã prouocandã, penisq; ἀτονίαν, & suscitandam Venerẽ vsurpant atq; commẽdant. PH. Nequeo diffiteri. sed tamẽ parua quãtitate eas præscribũt, & non nisi alijs cõuenientibus rebus admixtas. quo quidẽ modo exhibitæ nõ solùm innoxiæ perhibentur, sed etiã persalutares. CH. Vera prædicas. atq; ego itidem respõdeo; olea prædicta debitâ quantitate, mixturâ, præparatione

Lib. 3. De simpl. fac.

3. De simpl. fac. cap. 18.

tione exhibita, tantum non corrodere corpus humanum: ſed eius ſpiritus reficere, febres extinguere, obſtructiones aperire, putredinem arcere, venena exigere, ſitim ſedare, vlcera percurare, omnesq; illas vires cum laude ſua plurima exerere, quas illis Geſnerus epiſtola ad Coſmam medicum, aut Paracelſus in libro De vitriolo aſcripſerunt. Memini ante annum me vnà cũ Doctore Penneio & ἀντα δέλφῳ meo chariſſimo Turnero ægrotum quendam cacochymicũ inuiſiſſe, illiq; Zulapiũ noſtrum vitriolatum ad ſitim ſedandam & viſcera aperiẽda præſcripſiſſe: quod tamẽ ſummus ille pontificiorum ἀρχίατρος nullo conſilio nulla pietate factum impudenter aſſeuerauit, noſtramq; medicinam nihil profuturam ægroto multis contendit. Tandem verò omne in ſe onus recipiendi ſtudioſus, precibus & grato ſed falſiſſimo valetudinis pręſagio ita inualuit, vt huic omnis illius cacochymici cura demandaretur. argumentis autem contra vſum olei vitriolati ijſdem planè tecum vſus eſt: ſed quàm abſq; omni rubore & cõſciẽtia, ex eo ſatis apparet: quòd à diſputatione tri-

duo elapſo, ipſe eodem oleo in eodem æ-
groto vteretur. Perendie purgauit ægrum
ingratiſſimo medicamēto; ſed quàm peſſi-
mo ſucceſſu, ſequenti mane & ipſe & o-
mnes amici ad ſummum doloris ſenſum
intellexerunt. Ego verò tam pij optimiq;
ægroti vitam dignam eſſe ſentio, quæ mil-
le idolatrarum capitibus redimeretur: fuit
enim & Domino ſuo illuſtriſſimo fidelis,
& vitam egit coram alijs graui nulla labe
cōſperſam. atq; hęc de oleo vitrioli: nunc
de argēto viuo, atque antimonio quędam
attexã, & poſtea de arſenico. PH. Quæ
de illo pōtificiorū Archiatro ἱςορεύεις, val-
dè grata ſunt mihi; tamen ne tu in argen-
ti viui laude pudoris limites tranſiliens in
ſimiles ſcopulos impingas, iterum atq; ite-
rum te rogo. Haud enim video, cur non
quartanam aut podagram referas pari ra-
tione inter optima medicamenta. Vidi e-
nim alios ſola Mercuriali inunctione in
paralyſin, ſurditatem, ſtrumas, colicos do-
tores, dyſenterias, conuulſiones, tremores
incidiſſe. hic etiam dentęs expuit: ille vn-
gues, capillos, maxillam, columellam, ar-
tus perdidit. alij perioſtij diſtęntionibus,
con-

contractioris, morbiſq; lue ipſa peioribus ad extremum vitæ halitũ diſcrutiabãtur. CH. Fateor, nihilominus (vt tuæ illæ cantharides) argentum viuum certa quadam præparatione, doſi, & mixtura, diuinum euadit pharmacum, & ſolus tam horrẽdæ luis ῥιζοτόμος dici meretur. PH. Nempe quando enecatur. nõne hoc diceres? CH. Sanè. rectè enim enecatus Mercurius nõ recrudeſcit, non rodit, non putrefacit: ſed illam venereã cõtagionem radicitùs, immò eradicitùs extirpat. ſed quid rides? PH. Quia nequeo nõ deridere aliquorum inſaniã, dum Panthera vel tigride ferociorẽ cicurare, & immortalem iugulare tentãt Mercurium. Quare alij hunc in aceto, alij in ſucco limonum, ſputo iejuni, lixiuio, aut vrina pueri ſuffocãt: ſextus ſuſpẽſum tenet: ſeptimus pręcipitem agit: octauus verò ſepelit in ærugine: nonus ſtanno includit: decimus enecat hoc modo: *Accipe arg. viui. q. v. mortario plumbeo impone: quod linteo obducitur cineribus cribratis pleno. ſuper cineres liquatum plumbum ſepties effundito, & tunc Mercurium exanimatum in fundo (ô plumbeum & profundiſſimum com-*

mentum) reperies, propter odorem plumbi. verùm vtcunq; ab ipsis enecatus dicitur, in tepidā positus resurgit, forisq; illitus eiusmodi excitat vlcuscula, quæ luem ipsam excedūt malignitate, & vel feris exoptare inhumanum est. CH. Facilè assentior, atq; hinc argumentum elicio, communem veterum peritiam nihil ab impostura vel saltē imperitiâ differre. Chymici autem Mercurium anima spoliāt sola ignea fixatione, atq; ita neq; operā ludunt, neq; vnquā cruciāt ęgrotū. PH. Cęterùm Galenici nostri Doctores (sic enim vocari gestiunt) noxia mineralia quo magis ad Vulcani violentiam exponuntur, eo acriora esse cōtendunt, & perniciosiorem sortiri vim. Nam si Olympio tantum sublimati deuoret, quantū argēti viui Chalinus: nonne hunc superesse posse crederes, atq; illum certò interiturum? Quinetiam antimonium crudum non magis quàm plumbum lædere, didici experimēto: in igne tamen aliquandiu verberatum, in vitrum abit, stomachū, intestina, singula deniq; membra magno cum vitæ periculo lacessens. CH. non possum hac in parte tibi aptiùs satis-

tisfacere, Atheniensis, quam ipsius Galeni verbis, quibus salis Theriacalis præstãtiam aduersus calũniantium linguas propugnat. lege verba. PH. Multa quidem euadunt ignis cõmercio meliora, & latentem naturam edunt. aurum quippe iudicamus per ignem, adulteratumq; à puro separamus. ferrum igne ad multos nobis vsus aptum est. Nonne etiam plurima quę ingrediuntur in corpus, ignis beneficio ad nutritionem magis idonea redduntur? sané vinum ab vuis pressum crudum est: solis autẽ igne concoctũ suaue καὶ ἡδύποτον efficitur. immò quę rudiori sua natura corpus exurunt, vt chalcitis: eadem cocta vlcus claudunt. Lapis item Phrygius crudus acerrimus est: ignitus, præsentaneum oculis remedium. immò & viperæ omnes combustæ insitum sibi virus deponunt, & ab igne salutares redduntur. Porrò multa medicamẽta quandiu veterem suam obtinent naturam, acerrima esse & corporibus nostris inimica, experientia docet: domita verò ignis uiolentia, curationi fiunt cõgrua. Video te ex istis verbis colligere; arsenicum, Mercurium, antimonium &,

Gal. Lib. de Theriac.

alia quæuis erodentia maximeq; venenata metallica atq; mineralia ignis beneficio salutarem nancisci vim; & si in salem suum (perinde atq; viperæ) redigantur, omnem malignitatem, putrefactionem, venenum, corrosionem, acrimoniamq; deponere. CH. Rectè colligis: atque etiam vt idem credas, nullum ex vniuerso Naturæ penu venenũ eliges, quod post factam in igne fixationem bibere recusabo. PH. Damnas igitur antimonium, vitriolum, arsenicum, mercurium, aliaq; id genus nondum fixata medicamenta? CH. Planissimè nisi fortè ijs rebus admisceantur, quæ ipsorum vel leniant acrimoniam, vel malignitatem frœni instar cohibeant. sic enim illa ad lædendum facilitas demetur, & medica facultas ceu idoneum nacta vehiculum exaltabitur. CH. Facilè assentior. Verùm duo adhuc scrupuli me angũt, quos citò euelli cupio. Primum quod non assequor, Qua tandem ratione medicamenta ad fixationem vsq; combusta medicam retineant vim. deinde vereor, ex longa ignitione plurimum empyreumatis cõciliari, id quod nobis ingratissimum &

valde

valde noxium esse, nemo non fatebitur rectè philosophantiũ. CH. Vtrumq; scrupulum tum tui Galeni, tum nostræ experientiæ viua voce euellam. Nam quis in salibus Theriacalibus, tot florum, tot aromatum species recipiẽtibus vel sensit vnquam empyreuma, vel operãdi impotentiam animaduertit? hoc solum desideratur, eos non æquè magno agere periculo: id quod desiderari, mea certè sententia, quàm frui optabilius est. Eam igitur esse ignis non cuiusuis, sed chymici, naturam intelllige: vt arcanum nunc in sale, nunc in sulphure, nũc in Mercurio latitans semper retineat, auolare nunquam permittat. Quod verò empyreuma attinet, id nobis ostendit Pyrotechnia; Medicamẽta quanto diutiùs in igne manserint, tanto minus habere in se adustionis: quia scilicet sulphur peregrinum diuturna combustione euanuit. PH. Vicisti me, Chymista: atq; ita vicisti, vt qui tuam peritiam furtiuis quibusdam interrogatiunculis expiscatus redire ad Galenicos institui: nũc tibi seruitutem seruire perpetuam nõ recusabo, & ciniflonis, argillarij vigilisue locum sub-

ibo. nullam deniq; non admittam conditionem, quæ huic tam præſtanti ſcientiæ perdiſcendæ adminiculo ſit. CH. Probè facis, Athenienſis. nam iuxta illud Comici dictum, Eſt qui nos videt atq; omnia moderatur Deus: Bene merenti, bene eueniet; malè merenti par erit. Quæ igitur videris, ea tibi ſerues arcana memor illius Hippocraticæ legis verè aureæ: τὰ ἱερὰ πράγματα ἱεροῖσιν ἀνθρώποισι δείκνυται, τοῖς δὲ βεβήλοισιν, οὐ θέμις. PH. Memorem mones. ecquid iam reſtat amplius? CH. Hoc ſolum, ne vnquam poſtea Philcraſtus dicaris, ſed Philalethes: hoc enim nomen vt longè auguſtius altero, ſic etiam chymico futuro videtur conuenientius. Age, nunc te deſtillatoriæ prouinciæ præfectũ volo, & reliquis meis ſeruis præeſſe. Mihi verò ad ægrotũ quẽdã lõgè hinc habitantẽ properò properãdũ eſt. Tibi ſi quis interim ſcrupulus moleſtiæ fuerit, eũ per literas ſignifica; atq; vt primo quoquo nuncio eximatur, diligẽter curabo. Vale. PHILAL. Et tu vale, atq; ad nos vel Pegaſo citiùs reuertere. nã dũ te iterũ amplectar, etiamſi craſtino amplectar, ſeculũ eſt. Vale.

EPIST.

EPISTOLAE QVINQVE MEDICINALES AB EODEM AVTHORE conſcriptæ.

PHILALETHI GERMANO *Chymiſta* S.

VEniſſe ad te quendam Galenicum ſcribis, magno conuitiorum mendaciorumque numero, ceu haſtis amentatis inſtructum. Qui licet non ſcutum efferri poſtulat, ſed ſcuticam: placuit tamē tandiu illi reſpondendo vacare, quandiu ægrotus hic apud quem nunc verſor, otiū mihi conceſſerit. *Obiicit*, inquis, *Chymiſtas à patrum auctoritatibus omnino recedere*: id quod in aliquibus ſi faciant, probrum honeſtum iudico: ſi verò in omnibus (vt is malitioſè fingit) cenſeo periniquum. Valdè enim probo illud Hippocratis; collaudo omnium medicorum ſententiam, ἤνπερ ἐκ περιπτώσιος ποιῆται τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν καταφορὴν ἐκ τῶν φαινομένων μεθοδεύῃ. Elegans quippe eſt ex demonſtratione atque opere manans oratio, inelegans con-

tra & infructuoſa, ex ſola imaginatione perueniens. Non ſecus cum Chymiſtis agitur, Philalethes, eadem libertate Galenum in variis locis linquentibus: quâ ipſe à proauorum de vnico elemento ſententia olim defecit. Sed audiamus cætera cõuitia, quibus meam Chymicam Baſilicam ceu igne quodam malorum incendere inſtituit. Dicit *Chymiſtas omnis politioris doctrinæ ignaros eſſe: græcos non legiſſe authores, Arabas vix à limine ſalutaſſe. à ſolo Paracelſo, ebrio, mago, impoſtore, agyrta, circumforaneo, obſcuritatũ artifice, cœli terræq́ odio edoctos*. Magnã deniq; taliũ verborũ illuuiẽ neſcio an ex animo, an ex ore feculentiore eiecit. Cæterùm ne nos in chymica tãtum palæſtra animoſos eſſe exiſtimet, & domi ſolùm pugnaces, more galli: ego illũ Thraſonẽ (omnium Chymiſtarum minimus) in ſua ipſius arena prouoco, & ſecum in Græca Arabicaue planitie cõfligere, neutiquã timeſco ſolus. Quod verò nos à ſolo Paracelſo edoctos ſcribit, non abhorret à cæteris, mendaciis. Quandoquidem Hermetis Triſmegiſti, Iſaaci, Baconis, Nortonis, Riplei, Voſchii aliorumq; penè infinitorum

torum libri multis annis ante Paracelſum natum conſcripti plurimum nos erudierunt, & ex huius penè inextricabili labyrintho eduxerunt. ad Paracelſi vitia, id reddo loco reſponſionis: Hominem vitio carentem, rarò videre eſt: amo autem maximè eum, qui delinquit minus. Sed ſanè curioſulum Galeniſtam eſſe oportet, & minus improbum, qui in Theophraſti pectore ſerpentis oculum geſtans, ſua interim ſcelera nõ videt. Tamẽ vt vt flagitioſus & omnibus vitiorum nominibus contaminatiſſimus fuerit: Chymiſtę id eſſe officium ſignumq; ſæpius dixi, non quemuis aut quoduis imitari; ſed arripere quæ bona ſunt, eaque in vitæ vſum transferre. Nam vt Venus ſeſe offerens atque agglutinans venereum excitat nepotulum, caſtum verò & pudicum adoleſcentem nõ vrit: ita etiam Paracelſi alteriúsue authoris vitia animum fortè improbum delectant: Chymicam autem ſiue depuratam mentem non mouent. Cabala naturalis, Pyrotechnia, Medicamentorũ exaltatio, Phyſices contemplatio, feſtiuitas, mirabilis inuentio, ingenium ſingulare Paracelſi; Hęc

Hip. Lib. De vet. med.

Chymicos delectant, capiunt, alliciunt, attrahunt. Magia non naturalis, ebrietas, maledicentia, methodi contemptus, ea quidem omnia à Chymicis non ſolum in Græcis illis & Ethnicis, ſed etiam in ipſo Paracelſo reprehenduntur. Verùm vt illi quiſquis ſit calumniatori ſuos quoque de-os aperiam, Nullum vitium Paracelſo ineſſe affirmo, quin illud aut vicarium aliquod Hippocrati ſuoque in primis Galeno poterat adſcribi. *Fuit obſcurus Paracelſus:* fateor & cauſa iubet. Sed quoque obſcuriſſimus Hippocrates, neq; à Galeno quà verba, quà ſentētias, intellectus. *methodum ignorauit*. Eandem quoq; neſciuit, vel ſaltem ſpreuit Hippocrates: dum nobis medicinam rudem, indigeſtam, incoctam, & rerum confuſione, tautologiisq; plenam obtruderet. Eo fortè conſilio, ne ſuæ poſteritati, cuius ſocordiam præuidit, omnis laborandi occaſio eriperetur. Addit præterea: *Paracelſum contraria quandoq; ponere principia: nec tam Proteum à ſeipſo, quàm Paracelſum à Paracelſo differre*. Verùm niſi huic μνημονικῷ errato venia detur, educemus denuò Hippocratem infinities à ſeipſo diſ-
ſen-

ſentientem. Teſtor Cardanũ, Rorarium, ipſumq́; adeo Eraſtũ, qui varias ipſius cõtradictiones animaduerterunt. *Sed fuit Paracelſus quoq́; magus, impoſtor, habuitq́; cum dæmonibus commercium. Ebrietati ita indulſit, vt integros dies noctesq́; cum ruſticis, baiulis, & fece carnificum compotaret.* Quæ ſi vera eſſe omnia concederem: habent tamen Galenicæ medicinæ patroni ſimiles næuos, vel multo turpiores quidem. Et ne ſolùm ex imi ſubſellii medicis tanquam de fece videar hauſiſſe, intueamur rurſus Hippocratem atque Galenum, quos ille diuorum ſanguine natos paſſim clamitat. Verùm (vt Indi aliquando ad Hiſpanos ſeſe diuorum filios facientes non ineptè reſponderunt) ſi deorũ filii talia admittant ſcelera, quid nobis deorũ ſobolẽ aut proſapiam Apollinis commemoratis? videte an iuſtum, an naturale fecit Hippocrates, an quicquam diuo dignum, cum profligatæ pudicitiæ ſaltatriculæ abortum data opera moueret! ſi factum neges Æthiopem lauas: ipſe enim fatetur reus. ſi agnoſcas: agnoſce vnà eius impietatem, qui plus meretricis animo, quàm Naturæ Deiq́; vo-

Lib. de Na. p.

luntati optemperauit. Scio quendam Galenistã præclari nominis huic ſtrumæ dibaphũ prætẽdere, factumq; Hippocratis æquitate quadã abſurda, vel potius æquitatis ſpecie defendere. Alii verò, vt ſuo patrono bene ſit, hoc ſcelere Polypũ aſpergunt: cũ tamẽ rẽ agnoſcat Hippocrates à ſe cõmiſſam, atq; propterea iuramẽto poſteros obſtringat, γυναικὶ μὴ διδόναι πεσσὸν φθόριον. Galenus deniq; vt erat in omnib. φιλόδοξος, inuidus, malitioſus: ita quoq; mentitur multa, nõnulla torquet, & variis in locis ſeſe Platoni, Hippocrati, Moſi, immo Creatori, Redẽptori, cũctiſque Chriſtianis oppoſuit inimicum. Notum eſt rem ita habere, atque ſcribo. nil addo illius tãtis ſceleribus, nec addendum cenſeo: quandoquidem hæc ſola ſatis putere, & Galenicam impietatem probare videãtur. Nunc venio ad ignorantiam Paracelſi in litteris ſcientijſq; humanioribus: quam vti non inficior fuiſſe aliquam, ita nec cõcedo tantam, quantam is eſſe vult. Nam Galenicam nouit doctrinam: in Hippocratem commentatus eſt: Arabas examinauit: librum de Tartaro vnà cum Chirurgicis aliquot

Lib.2. & 3. de diff. pulſ.

Lib. 11. de vſ. part.

liquot ſcholijs latinis mādauit litteris, & publicè in Academia Baſilienſi dictauit. Verùm eſto, *Paracelſum germanicè tantum locutum eſſe.* quin & tantum græcè Hippocrates. vterq; ſcilicet patriam tantum linguā. Hoccine in Paracelſo reprehenſione dignum, & prętereūdū in Hippocrate, Aetio, Actuario, Galeno, Moſchione? Totus à iuſtitia alienus eſt ille Galeniſta, nihil ſani obtinet, nihil modeſti. Nam quid mea refert, Græcuſne legatur, an Anglus? Italus, an Gallus ſcriptor? Siccine nos peregri no lumine delectari ęquum eſt, vt natiuos deſpicatui habeamus ſoles? Quid impedit, ἐὰν νοῦς παρῇ, Heluetiam Angliā, aut quamuis terram Græcos vt mechanica (qua tamen olim efferebātur) ſic etiā medica cognitione ſuperare? ſoli Græci medici? nulla rerum mutatio, nulla viciſſitudo eſt? immo plurima. Nam Italia, Gallia, Germania, Hiſpania, Dania, noſtraq́; toto diuiſa orbe Britannia, omnium artium dominę & ſoſpitatrices florent. hîc ſedent ſciētiæ, hîc habitat Medicina, hîc Hygiæ & Panaceæ fanum eſt, hîc Hippocrates ſuis exulans excipitur, & Galeni opera poliuntur

eorum ſcriptis, quos ipſe vrſos, leones, apros, & omnino barbaros vocauit. Illam igitur multilinguem peritiam in Paracelſo deſideratam, vti ego non reprehendo, ita nolim à Galeniſta illo calumniatore tantopere extolli, ac ſi ad boni medici eſſentiã pertinere videatur. hunc enim non tam πολυγλωττία quàm πολυπραξία efficit: Mediciq; ab ægris opera conducitur, non oratio. Deinde cũ multi Græcorum nullum idioma calluerunt præter vernaculum: difficilis ſed neceſſaria Galeniſtæ optio datur, vel vt ſuæ familiæ Atlantes damnet, vel hominem patrio tantum ſermone inſtructum medicinæ coryphæum eſſe poſſe ingenuè confiteatur. Præterea ſuus ille, quem ſe amare ſimulat, Hippocrates ad perfectam medicinam ſeptem hæc ſufficere contendit: *Naturã, præceptionem, locum ſtudijs aptum, inſtitutionem â pueris, ſtudium, induſtriam, tempus.* rectè. nam Natura duce procedunt, ipſa reluctante irrrita fiunt omnia. hæc enim velut ager eſt. præceptiones ſeminum tenent vicem. inſtitutio à teneris cum agricola cõuenit, qui opportunè facit ſementẽ. locus ſtudijs aptus

aptus aeri respondet è terra nascentibus alimentum suppeditanti. studium cultura est. industria culturæ famula. tempus deniq; hęc omnia in medico corroborat vt perfectè enutriatur. His septẽ in Medicinę studioso cõcurrentibus Medicũ fieri posse inquit Hippocrates, μὴ λόγῳ μοῦνον per vrbes, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ obambulantem: illã autem non requirit πολυγλωττολογίαν, quæ fortè adornat medicum, nõ efficit: & magis ad personæ eius elegantiam, quàm medici essentiam constituendum vtilis est. & profectò quid aliud emolumenti affert ista peritia, nisi vt docti videamur verbis cũ res non suppetunt, quod est stultæ ambitionis: vel vt Arabicos, Græcosue intelligamus authores, quod est pœnè infructuosum. Nam omnibus perlectis, quid aliud deportamus, obsecro: quàm pro vna veritatis spica, varios fasciculos errorum, obscuritatum, sophismatum, mendaciorum, antitheseon, & quædam experimẽtorum fallacium impedimẽta? hæc multilinguium laus erit, hoc ornamentum. sic describi ipsos oportuit; quorum si quis in medicina vsus sit, ille erit profectò: quod libros

ex vno idiomate in aliud vertere nouerũt: id quod illorũ in medicina peritiam non solùm non augebit sed etiam valdè imminuet, dum rebus praxiq́; omissis verbis dare operã coguntur. Sed pergamus porrò: *Paracelsus Logices, Physices, Astrologiæ, Geometriæ fuit ignarus.* Et quales illius Galenici consectatores dicam, quorum nemo ita suam artem definiuit, vt vel alijs vel sibi satisfaciat. Hic enim Artem esse contẽdit: ille sciẽtiam: tertius vtramq; & neutram, sed quodam modo: quartus à fine: quintus ab opere: sextus ab euẽtu definit: septimus *Medicinam artem esse dicit curandæ sanitatis:* sed illud etiam adiungit, *in corpore humano*. quasi verò natura nomenq́; medicinæ plus huic, quàm plantarum curationi, vel etiam κτηνιατρικῇ conueniat. Physicam verò Ethnicorum, cum ne Christianis quidem in vsu sit, non solùm Paracelso sed & mihi ignotam esse percupio. adde etiam nullum tam stabile in ea positum esse ἀξίωμα, quin illicò vnico argumento, ceu figulorum ollulæ ad lapilli ictum frangatur. Astrologi quoq; nostri prædicturi (si dijs placet) quo die, qua hora, quo momento

mento morietur vel conualeſcet æger, ex-
euntes ad lapidem ipſi impingunt neſcij,
tibijsq́; fractis redeunt ridiculi domũ. Geo
metrarum quoq; tanta deprehenditur in-
ſcitia, vt terræ marisq; ambitum ſe exacté
tenere autumant, quantum tamen Londi
num ab Iſelini diſtat oppidulo, iuxta cum
ignariſſimis ſciunt. Quod verò Galeni-
cus ille Paracelſum cœli terræq́; odiũ vo-
care non erubeſcit, pudoris cancellos da-
ta opera tranſiliiſſe videatur. Fuit enim cœ
lo chariſſimus propter ſummam aſtrono-
mię peritiã; terrę, propter viuã mixtorũ a-
natomiã, è quibus nõ illã cõmunem ani-
mulã, ſed aliã eduxit operatricẽ, varijs tin-
cturis, aſtris, influẽtijs, poteſtatib. donatã.
Hęc habui aduerſus Galenicũ calũniato-
rẽ in Chemię gratiam ſcribẽda: quẽ nunc
multo auro empturũ non diffido nihil ſci-
re Chemiſtam. etſi potiùs nihil tanti eſt, vt
ipſum cõuitiorum pœniteat, cum ex fati
votiq́; placitis contumelioſus ſit. Id ſolùm
colophonis loco adiungo atq; impero: vt
ſi diutiùs pro foribus obgannire non abſti
neat, quàm citiſſimè arceatur ab ædibus:
vel ſaltem eo mittatur, vbi ferrum ferro

atteri ſolet. Vale & quam nactus es Spartã, hãc orna virtute tua; ſicuti feciſti antehac. Datæ Londino. 4. Kal. Febr. 1583.

PHILALETHI GERMANO Chymiſta S.

GAlenicum illum ab ædibus nolle arceri, iterum atque iterum ſcripſiſti: nihil tamen reprehendentẽ in vobis præter id: quod ad medicinam perdiſcendam ſenſibus ſolis confidere videmini. Næ ille ſi ſciret ſenſuum de rebus phyſicis teſtimonium quantæ grauitatis ſit, vel piſce taciturnior factus ſimile vobiſcum & ſentire & facere non erubeſceret. Nam abſq; ſenſibus fuiſſet, nullum naturæ motũ vnquam cõcepiſſet ratio: horum autem miniſterio à rebus ſingularibus ad vniuerſalioris naturæ cognitionẽ quaſi manu perducebatur, variasque tum rerum tum ſcientiarũ leges conſtituebat. Vnde ratiocinatio ab Hippocr. nõ immerito vocatur, μνήμη τὶς ξυνθετικὴ τῶν μετ᾽ αἰσθήσεως ληφθέντων. Nã διάνοια petens à ſingularibus principiũ, ad veritatem tandẽ perducit: quoties autem non ex euidendi obſeruatione ſed probabili rationis commento pro-

procedit, hominẽ in viam ſeducit (ne ab Hippocr. verbo diſcedam) planè inuiam. Immo in phyſicarum rerum adminiſtratione Chriſtus ipſe totius rationis fons, plurimã fidẽ ſenſibus eſſe habẽdã apertè docet. Nam quãdo Thomas ille didymus de Chriſti reſurrectione nonnihil addubitaret: φέρε, inquit, τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου. καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου. καὶ μὴ ἄπιστος γίνου, ἀλλὰ πιστός. iterum, ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. Vtinam tam verè præceptoris exemplo phyſicam ſuam philoſophi ad ſenſus regulam, non imaginationis ſuæ ſomnium inſtituiſſent, Quos ſi nũc interroges, quo tandem pacto ſenſibilia corpora ex elemẽtis non ſenſibilibus, acida ex inſipidis fiant, non reſpondent, *veni, tange, vide, oculum digitumq; adhibe:* ſed, *crede, contemplare, imaginare, illudq; Ariſtotelicum perdiſce*; δεῖ μὲν τὸν μανθάνοντα πιστεύειν. illiberale profectò dictum, tantoque philoſophiæ patrono nimis indignum. Nihil enim medico tyroni accidere queat calamitoſius, quàm ſuæ artis fundamentum

20. Ioa. 27.

24. Luc. 39.

ſubſtruere credulitatem, cogitationem, opinionem, incertitudinem, arenam, paludem, Syrten. Ne quantum præſtaret illos imitari viros qui ædificaturi varias aſpiciunt domos, probè, politè commodè examuſſim factas, vt ab optima quaque petito exemplo, ſibi ipſis ſimile hoſpitium ſuo vſque ſumptu ædificent. Quare hinc baſis illinc parietum, aliàs zetarum, atriorum, frontiſpicij, imbricamenti faciunt electionem: ſi quid etiam de ſuo inuenire & addere valent, id deputatur in lucro, ſibique honori maximo futurum eſt. quid ni enim ſicut architecturæ magiſtri multa eaque præclara addiderũt patribus noſtris ignota, ſic etiam in medicina ſe habeat adeo æmula architecturæ, vt eadem curationis methodo vtantur. Noli igitur vel antiquiſſimo medico, nedum ipſi quidem Apollini vltrà credere, quàm veram dederit ἀπόδειξιν, ſenſuum calculo & longæ obſeruationis voce ſancitam. Immo Galenus ille Galenicorum deus diſertis verbis affirmat contra Sophiſtas, ex ſenſu & per ſenſum omnia phyſica axiomata originem duxiſſe, & ab iis ſi receſſerimus, nullam ſuperfutu-

turam demonſtrationem. Sed opponit, *haud tutum eſſe ſenſuum ſequi arbitrium, quod his tam frequenter ac facilè imponitur. Nam organo male affecto, medio infecto, obiecto propiùs longiúsue collocato, modoq́ue recipiendi inepto, non aures tantum, ſed lingua, nares, cutis, ipſiq́ue adeo oculorum excubitores falluntur. Immo inter mille viros ſanitate (quantum iudicare licet) fruentibus, pauci perfectè ſentiunt, & eodē modo vt alii. quod enim huic acidum, id alteri auſterum eſt; quod vni acre, id duobus amarum videtur*, &c. Age: principiū quod petit Galenicus, diſputationis gratia concedamus. nunquam tamen perſuaſerit alicui ſenſus tam planè hebetes fuiſſe, vt ſalua mente albedinem niuis, caliditatem ignis negaret. Vel ſi id faceret, ecquid indignum putes, qui inſanorum cruciamentis affectus virgis vndiq; teratur? ſed iterum obiicit, *turpe eſſe ratione excluſa ſenſib. committere iudicium*: id quod fieri à nobis, nunquam ne per inſomnium quidem venit in mentem. Sed veluti prætor in foro ſuam non præcipitans ſententiam, ex ſola teſtium oculatorum relatione in hanc vel illam partem inclinat: ita etiam in medicis

cõtrouerſiis rationem iudicare volumus: ſed ex ſolo ſenſuum præſcripto, qui illi nũciorum loco & vice proxenetarum inſeruiunt. Atque propterea materialem corporis humani cauſam terram eſſe ſtatuimus, triplici illa ſalis, Mercurii, ſulphuriſq; ſubſtantia ditatam. non quia affirmat Paracelſus, Iſaacus, Geber, ſed quia videmus, tangimus, guſtamus illa tria principia, atque ſenſu docente agnoſcimus eſſe vera. Huius autem doctrinam cum non admitteret Galenus, audi in quàm turpes errores decidit imprudens. Nam cum diu apud priſcos controuerſum eſſet, ſaporum differentiæ vtrum ab elementis, an peculiari quadam materia naſcerentur: Galenus hoc totum elementorum mixtioni attribuendum eſſe dicebat. Vnde igitur aciditas Galeno? nempe ex imbecillo admodum calore, medicamentum alimentúmve mutante, non vincente. Quemadmodum in malis nondum maturis atque ciborum ſemicoctorum ructibus videre eſt. Verùm quid aceto radicato, quid vitrioli ſulphuriſque oleo acidius percipi queat? quorum vtrumque calore tam extre-

4. De fac. ſimpl.

7. De ſim. fac.

tremo conſtat, vt propterea vocari cœperunt ignea medicamenta. Nunc ad dulcedinem veniamus, quæ ſecundum Galeni placidum, à temperatiſſimo calore procreatur: ſiue is inſitus fuerit (vt in melle) ſiue acquiſititius, vt omnia quæ ab igne dulcia redduntur. Tamen ceruſſæ liquor & butyrum vitrioli (vtrumque perdulce corpus) igne violentiſſimo dulcedinem comparari poſſe ſatis eliciunt. Deniq; inſignis illa opii amaritudo, ſaporem hunc non ex immodico tantũ calore naſci diſertè mõſtrat; id quod Galenus neſcio an probauit magis, an finxit. Senſuum quoque ſpreto iudicio, pulſus portas fecit Galenus. Spondæos, Pyrrichios, tribrachos, Doricè, Ionicè, Sybariticè ludentes. Aliquando etiam Lydiam ipſis muſicam, aſcribit, ſpondæis pyrrichios, trochæis iambos, dactylis anapæſtos miſcentem. varias deniq; eorum reciprocationes aliis fortè nominibus ſed multo obſcurioribus diuidit. Hinc videas approbandum eſſe, non quicquid Hipp. Galenus, Auicenna, Paracelſusue ſcribit: ſed cui ſenſus, oculi, experientiæ atteſtantur: à quibus omnis phyſica cognitio (ſi

7. De ſimpl. fac.

4. De ſimpl. fac.

quæ modo ſit) tanquam ex ipſo latice depromitur. Adhibe igitur multam rutam, chelidoniam, feniculum, eufraſiam, multa oxydertica remedia, ne oculi hominum auctoritate quaſi lemarum ſordibus infecti, aut nihil, aut parum, aut perperam medicinam intueantur. Noli inquam permittere, vt te cuiuſquam vinciat authoritas, ſed ſingulorum opinionibus guſtatis, corrigas quæ falſæ fuerint, vel confirmes veras. ſic tandem Theoriam Praximque medicam aſſequeris, non qualem illi ſomniarunt, ſed quam ipſe αὐτοθεασάμενος cognoſcis eſſe bonam; Chymiſtam denique te preſtes; ſingula videas; retine quæ tua ſunt: homogenea (inquam) ab heterogeneis accuratè ſegreges. Quid enim medico cum cauſis animæ? id Theologi diſputent. coqui etiam ſaporum; pictores colorum; vnguentarii odorum; Muſici ſonorum cauſas examinent. Tibi verò ſatis fuerit nouiſſe, quid proſit & quid noceat tuo ſubiecto. Has enim ſecundas qualitates ſenſus exteriores afficientes, nunquã vel in primarum mixtione, vel in alio quocunq; philoſophorum figmento verè videris.

Quin

Quin potius (ſi hoc videre geſtias) vegetabilium, animalium, metallicorum viuam fac anatomiam; & vbi tinctura, ſapor odorve habitat, vbi venenum, vbi Theriaca medicamentorum deliteſcit, non alienis ſed tuis oculis perſpicito. Digna quidem prouincia in qua omnes medici conſeneſcant, & plena exercitationis. Atque ita ſenſuum iudicio medici opinionem conſonam eſſe debere liquidū reddidi, ipſumque Galeniſtam idem mecum dicturum eſſe non dubito. Vale. Datæ Londino 6. Idus. Febr. 1583.

PHILALETHI CHYmiſta S.

PEtis à me, Philalethes, quid faciet in hac authorum ſectarumque varietate medicus nouitius, quem potiſſimum ſequetur? Hippocratem, Galenum, Auicennam, Paracelſum, hunc, illum, omnes, an nullum? ardua mihi crede quæſtio & plena difficultatis. tamen ſi res meo ſtaret ſuffragio, ego omnibus medicis aſſentirer, quantum illi veritati: tantumque illos relinquerem, quantum illi hanc. Aliàs ſiquidem Phalaridis imperiū, nō iuſtitiæ placi-

tum videretur, quos Natura liberos progenuit, eos ceu nuper ab hasta emptos vni us philosophi iudicio emancipari. Nam cũ iuxta illud Hippocratis, Medicina longa sit, vel cum Medici ætate, temporis curriculo, iudicij difficultate, aut cum experimenti incertitudine collata: quinam persuaderi mihi sinam, ab vno immò à cunctis Medicis summam manũ ita fuisse adhibitam medicinæ, vt nihil addi adimiq; vel queat vel debeat? Tamen video plerosq; auitæ doctrinæ nimios æstimatores, ad Patrum authoritatem veluti Meniam aliquam columnam confugere, atq; illud Pythagoreorũ telum asciscere, αὐτὸς ἔφα. Hac verò collabente à pontificijs opẽ quęrunt, illaq; confestim accersunt subsidia asinorum: *Credendum est patribus, conciliis, successionibus Asclepiadarũ, familijs Arabum, consuetudinibus & ritibus Academiarum &c.* Cum tamen vnicũ Heluetium illis omnibus & meliora sciuisse & plura inuenisse, medicamenta vel Paracelsi comprobat exemplar. immò ipsum medicinę vestibulum localem anatomiam tantæ amplitudinis esse video, quantam quingentæ Olym-

lympiades Medicorum ſatis non ſunt cō-plexæ. Quis enim Ariſtotelis illud commentū non videt, neruos aliquot à corde ducere originem? quis Platonis nō deridet errorem, duplicem in pulmone meatum conſtituentis: alterū potus cibiq; in ventriculū, alterū verò aeris delatorem? Hippocrates quoq; & Galenus, (quorum ille medicinam texuit, hic diduxit) in variis falſiſſimisq; paradoxis, à Veſalio Anatomicorū ſole deprehenſi ſunt. Tamen Veſalium Columbus corrigit, Columbū Falloppius, vtrumq; pręceptor meus chariſſimus Felix Platerus, qui poſt tot ſecula quædā in ſitu, vſu, & cōformatione partiū & noua & pulcherrima notauit. Atq; ſic Alpham Beta, Betam Gamma emendat: nec quidem Omega tam diligens erit Anatomiſta, quin vel alterius ſtylo, vel ſaltem à ſeipſo corrigetur. Ecquid iam veriſimile eſt (Philalethes) nihil addendū adimendumue medicinæ, in cuius portu tot errorum ſcopuli reperiuntur, in quos cæca adoleſcentia prima quaque nauigatione impingat? ſed ſoluamus altius, & phyſiologiā pauliſper intueamur. cuius ſum-

ma hæc eſt: *humanum corpus ex humoribus, humores ex elementis, elementa à principiis veniſſe.* Si verò interroges ex quo humore factus ſit homo: reſpõdent, ex bile, vtraq; pituita & ſanguine in cõmunẽ quẽdã humorẽ ſemen dictũ coeũtibus. Sin vlterius ſciſciteris, vtrum corpore humano ſemen, an illud ſemine natura antiquius ſit? Deus bone, quantã oſcitantiã hîc videas, quantam timiditatem? nam ſi primum aſſeuerant, effectũ efficiente prius eſſe oportet, quod eſt abſurdũ: ſi verò negant, tũ homo aliũde factus eſt quam ex ſemine humano, ſuãq; dirruẽt mũdi æternitatẽ, quã ipſi totius ſuæ religionis fecerãt fundamentũ. Nec aliter in elemẽtorũ doctrina ſe habet: Nã elementũ alij vnũ eſſe volunt, alii multiplex, alij infinitum, innumerabile, immobile. hi quoque duo, illi tria, iſti quatuor, alii octo eſſe affirmant: omnes tamen in hoc mutuis vocibus cõſpirant, nullum elementum, quod reuera tale ſit ſentiri à nobis poſſe; omnique ſapore, colore, atq; odore deſtitui. Si verò tum interroges: quomodo inſipidorum mixtio elemẽtorum, tot ſaporum colorumq; ſpecies producat,

ducat, ad Galeni illum clypeum concurrunt: *Vbi ſenſus hebeſcit, ibi ad rationem ceu diuiniorem hominis partem eundum eſſe. Senſus quippe brutis vnà cum homine communis eſt: rationis autem lucidior ille oculus ea percipit, quæ ſenſus aciem nimis hebeſcentem effugiunt.* atque ita verſatilis philoſophi reſpõſione (qua quiduis probare, quiduis etiam diluere procliue ſit homini impudenti) quæſtioni tam neceſſariæ & nobili autumant ſatisfactum. Verùm ſi Galenus Moſis Chriſtique ſcholam irrideat, quòd in ea theſes aliquot habẽtur nulla conſtitutæ demonſtratione, idque in rebus phyſicis, vti ipſe affirmat: quanto magis iure Galenicam phyſiologiam cachinno ſibilisque excipere oportet, quæ etiam in phyſicis rebus non ſenſuum demonſtrationem ſed imaginationis ſomnia teſtatur? Immo vt æqua magis fiat ἀναλογία, ſi Hippocrati non credendum cẽſet Galenus, tanquam teſti, ſed demonſtratori, quid ni & nos pari libertate ipſum demonſtrantem audiamus, & viciſſim reiiciamus delirãtem? ſed interrogas: *Ecquid antiquis illis ſcriptoribus, an neotericis potius confidendum ſit*? ſanè iſtis

2. De ſimpl. fac. cap. 2. & 3.

2. Lib. de puls. diff.

Lib. q. animi. mor. ſeq. temper. corp.

recentioribus. Quòd in hac ſeneſcentis mundi ætate, non ſolùm linguarum dona, ſed quoque methodum adepti ſumus inſignem, cuius beneficio veterum ſcripta non confuſim & ſicuti naſcebantur tumultuario opere conſarcinata, ſed eleganter diſpoſita, ſuis locis, capitibus, artubus diſtincta, & variè illuſtrata legimus, videamurque hoc pacto coruo ſimiles in faſtigio turris ſedēti, qui licet ad terreſtres coruos collatus, paſſerculum repræſentat, tamen ob ſitum elatiorem longius proſpicit quàm illi, & accuratiùs iudicat obiecta. Eſto enim, nihil a neotericis dici, quod nō ſit dictum prius: nihilominus quæ rectiùs, planiùs, elegantiùs, apertiùs, fuſiúsue aut ſubtiliùs dicuntur, multa inueneris. verbi gratia: Chemiam tractauit Mercurius ille ter maximus, circa Moſis ætatem natus: ſed ita obſcurè, vt capere eū nec Græci nedū Latini potuerint. Succeſſit poſtea Zoroaſtres, Salomo, & poſt ipſum Arabum familia, quorum tamen ante Gebrum, nemo quod ſcimus Chemiam definiuit, diuiſit, ſuisque organis, actionibus, materia, effectibus locupletauit. Huic tamen Para-

cel-

celſus aliique præclari Chymici tam ſermonis perſpicuitatem quàm rerum ordinem addiderunt, verèque affirmare poſſunt illud de ſe ipſis: *Ditauit ille nos, & nos illum.* Immo licet Hippocrati tanquã medicinę conditori & parenti, Galenus ſummum deferat honorem, nihilominus paſſim ſermonem eius arguit veluti non exactum, improprium, obſcurum, inconditum, indiſtinctum, & modo mancum, modo contra ſuperfluum. Eſt quando diligẽtiam in eo deſiderat, confuſam & inordinatam traditionem reprehendit: nonnũquam ineptitudinis, obliuionis, erroris, & mendacii tacitè inſimulat: & circa pharmaca pleuriticis danda, ab eo totus diſſentit. Rem tibi lepidiſſimam narrabo, Guilelme mi, de quodam Galenico idololatra, vetuſtatis admiratore. Hic cum damnaret quidquid non vetus eſſet, & à Galeno ipſo vel Hippocrate conſcriptum, obtuli illi Hippocratis De elegantia libellũ Germano cuidam falſo inſcriptum: quod perlectũ, ſtultitiæ, curioſitatis, ἀταξίας, & obſcuritatis accuſabat: addito etiã conuitio cynicæ moroſitatis. Verũ cũ Hippocratis

1. Lib. De vſ. part.

2. De vict. rat. in act.

nõ Germani ſcriptũ fuiſſe prolatis tabulis oſtenderẽ, erubuit miſer, & vitę infamięq; ſatur aufugit. Suadeo igitur vt nullius addictus iurare in verba magiſtri, te nemini prorſus emancipes ſcriptori, ſed vt veteribus & præcipuè neotericis diligenter examinatis, tantũ illis tribuas, quãtum illi demonſtrationi, ſine qua quicquam affirmare quàm ridiculum ſit, vel Geometriæ exẽpla oſtendunt. Bene vale: & me quãtum diligis, tantum fac vt valeas. Datæ Londino. 3. Non. Maij. CIↃ.IↃ.XXCII.

PHILALETHI

Chymiſta S. P. D.

SÆpius me percontatus es, Philalethes, quum nemini me addici patiar authori, an ſequerer ipſe me, plusque meo iudicio quam omnium claſſicorum placitis tribuerem? nolo hoc. Sed naturæ lumine ducar, non cæco illo naturæ auſpicio quo nitimur in vetitum, & veritate relicta comitem nobis iungimus errorem. Quid igitur per naturæ lumen intelligis? ecquid natura artem imbibimus, vel ex traduce conſequimur ſcientiam? neque hoc ſtatuo. Nam recens nati tabu-

læ abrasæ similes videmur, in quibus scilicet actus scientiarum non inscribitur, sed potentia quædam exigua fati benignitate & præceptorum obstetricatione temporisque decursu adolescit. Quid est igitur lumen naturæ? primæ naturæ siue integritatis iudicii veluti fulgur quoddam, non innatum sed inditum nobis à Deo: quo falsum à vero, diuiniore mentis oculo discernimus. Etenim medicos duplices esse puto: alios Theodidactos, quales erant Apostoli: alios verò mediatè isto fulgure illuminatos, quales antiqui fuerant Chemistæ. Atque quemadmodum fulgur nũc ab hac cœli plaga, nunc verò ab illa emicat: ita etiam naturæ lumen aliàs atque aliàs ducit originem. Nunc à Deo immediatè veluti in Adamo, qui dum integer vitæ scelerisque purus esset, nõ nouit tantum, sed etiam nominauit vniuersa. At postquam immigrauit Protoplastus in ingenium suum, atque ab illo pietatis statu deflexit, actum est de primo isto lumine naturæ, eiusque loco phantasia, error, opinio, tam ipsum quàm omnem posteritatem secreto quodam seminis contagio in-

ſecit. Hinc factum eſt, maximam partem eorum quæ ſcimus minimam eſſe partem eorum quæ ignoramus: immo reuera nihil ſciri effecit ſi ſcientiam perfectam rei cognitionem eſſe definias. Hanc tamen perfectionem proximè aſſequuntur ij, quotquot albicante illo & clariore naturæ fulgetro carentes, vicario eius fruuntur, denſiore illo quidem & craſſiore, ſed tamen ad veritatem iter commonſtrante nobis, & quodammodo indigitante. Exẽpli cauſa: Innocens ille Adamus, ſui adeoque cuiusque corporis eſſentiam, naturam, hypoſtaſin, efficientes, formales, inſtrumentales, finales denique cauſas ex inſpiratione diuina perfectè nouit: nos verò idẽ quoq; noſcere videmur, ſed quaſi per nebulam, & in parte, vti loquitur Apoſtolus, id eſt, per analogias, ſimilitudines, collectiones, & macrocoſmi cum microcoſmo cõparationem. Hinc dicimus hominis corpus ex ſolo ſulphure, Mercurio, atque ſale conſtare; non quia tam perfectè id noſcimus atque Adamus, ſed quia tam naturalis quam artificioſa corporum omnigenorum reſolutio, rem ita ſe habere

bere oſtendit. At quomodo perſuaſum eſt nobis verum eſſe illud ἀξίωμα componi corpora ex ijs primùm, in quæ vltimo ſoluuntur? Quin illud numeri atque ſyllabæ palam faciũt, qui vt vt fuerint compoſiti, tot ſigillatim vnitates continere videas reſolutos, quot compoſiti repręſentabãt. atq; ita à corporibus ad accidentia, à natura ad artem, atq; ab vna arte ad aliam facta analogia, principia illa tria veré eliciuntur, nunquam vel cuiuſuis Galenici conatu ruitura. Etenim naturę & artis vna eademq; lex eſt. Omnia enim ſimilia ſunt, quãtumuis diſſimilia, & omnia concordia, licet diſcordia videãtur. Quare nõ immerito Hippocrates totius naturæ diſpenſationẽ operationemq; in nobis, ab artium ſcientiarumq; effectibus comparatione facta oſtẽdit. Nam re vera ſpiritus ſerrantiũ partium ſubſtantia, telariæ, generatrix facultas plaſtices, temperamentum figuli, concoctio aurificis, auditus Muſici, ſapor coquinariæ, diæta architecturæ adeò æmula eſt, vt ſiue actionem ſpectes, ſiue finem, vix vllum videas diſcrimen. Immò naturam hominibus verſipellem ani-

Vide. Hipp. Lib. I. de. diæt. cap. 8.

mum indidiſſe, ex eo probat Hippocrates, vt alia ſentiant, alia loquantur, alia faciant, & ijdem de ijſdem contrariam ſubinde tradant diſciplinam: quòd artes quædam deceptoriæ reperiuntur, vtpote palęſtrica, mercatoria, potatoria, luſoria, quas dextrè facientem admiramur omnes, & virtutis eſſe putamus: cauſam tamen non intelligimus, ab ipſa naturæ ſimilitudine profectam. Hanc naturæ artisq; conſonantiã ſi Galenici ſatis conciperent, nunquam negarent in corpore humano molitores, piſtores, coquos, archæos, chymiſtas, deſtillatores, baiulos, portitores, obſonatores, Muſicos, Parmenones, Getas, Clarætas, Dædalos, ſculptores, aurifices fullones, telarios, nuncios, fabros & architectos reperiri poſſe: multoq; minùs taliũ verborum authores pluſquam cynicè irriderẽt. Nonne ſapientiſſimus ille vel ex Dei oraculo Eccleſiaſtes, manus domi cuſtodes, oſſa athletas, dentes molitores, oculos ſpeculatores, labia oſtiarios, aures excubiatores, aſperam arteriam ſymphoniacam, capillos amygdalum, medullam ſpinæ filum argenteũ, venas hydriam, hepar fontem,

Cap. 12. eccl.

tem,

tem, cor rotam, pericardium cisternã vocauit? At quare hoc? Sanè ex lumine naturæ, quo nihil cum his partibus, si officium vsumq; videas, aptiùs cõferri posse satis animaduertit. Vis tibi errores aliquot Galenistarũ aperiàm, in quos ob spretum naturæ lumen ad perpetuã nominis infamiam inciderunt? audi vnum, eumq; nobilem & insignem. Cum Deus hominem ex humo factum dixerit, quid aliud voluit (Philalethes) quã vt materiæ humanæ cognoscendæ studiosus, substantiam humi perpenderet, eam distingueret, secaret, examinaret? illic nimirum humani corporis principia inuenienda esse insinuans, non alibi reperienda. hoc lumine Galenici carentes, ignis, aerisq; regionẽ ascenderunt, in aquas descenderunt, atq; ita terra cum illis mixta hominem non ex Dei præscripto sed placito phanthasię commento fabricauerũt. Quinetiam cum in terra neq; sanguinem vident, neq; pituitam, neq; bilem atram aut nigram: Hominem tamen & lege & natura nihil esse aliud affirmant, præter hæc. Paracelsus contrà alijq; insignes Chymici, cum à Deo tantum lumi-

nis hausissent, materialia hominis principia in terra vnde prouenerat abscōdi: cōtinuo atq; improbo labore venas eius dissecuerūt, viscera aperuerūt, ossa fregerūt, medullā colliquârūt, nullū nō lapidē mouerūt vt quæ illîc habētur corpora diligēter examinarēt. Tandē verò Pyrotechnię Alchymiæq; beneficio, longisq; suis & plusquam Herculeis laboribus, nihil simplex in terra deprehenderūt, præter *vaporosum, inflammabile, fixum*: nihil mixtum, quod nō ex ijsdem simplicibus componeretur. Quare hominis quoq; principiū duplex esse constituunt: alterum volatile, alterum verò fixum. Volatile vicissim duplex est: primum vaporosum, quod Mercurius dicitur, secundū inflammabile, quod sulphuris nomē obtinuit. Mercurius est corporis principium vaporosum: per se ipsum intermi-nabile, humidum, liquidum, naturalis balsami vehiculum: sulphur cum sale, ceu aqua cum arena calcem incorporans. Sulphur est corporis principium inflammabile, pingue, leue, æquale, vitalis balsami fomentum. Sal verò est fixū corporis principium, pondus, soliditatem, roburq; maxi-

ximum cõcilians, neq; ferro neq; igni cedens per se. Horum principiorum differentiæ duæ sunt: aliæ domesticæ, cum ad seipsa, aliæ exotericæ, quando cũ alijs conferuntur. Domesticum in homine principium appellatur, quod ad corpus in integritate seruandum natũ est; at verò quod id ipsum corrumpit, dicitur peregrinum. Hoc autem vel innascitur à parentibus & perpetuam valetudinem efficit, aut à nutrice & diæta externa contrahitur, corporisq; dyscrasiam inducit diuturnam. Vt autem peregrini domesticiq; principij naturam quamq; particularem rectiùs examinemus, omnia sulphura, sales, Mercuriosq; omnes inuestigare operæ pretium erit: vt ita sulphur sulphuri (ceu purpura purpuræ) collatum, naturale à non naturali faciliùs distingui queat. Sulphur autẽ omne in maiori mundo (qui est lumen minoris) vel est perfectè, vel est imperfectè, animatorũ. perfectè animatorũ animaliũ, vegetabiliũ: imperfectè, Mineraliũ. Animalium deniq; & vegetabiliũ sulphur, vel natiuũ reperitur vel artificiale. Natiuum quod ipsa eijcit natura sensibusq; tractan-

dum emittit: qualia ſunt, pinguedines o-
mnium animalium exudantes, cerificia a-
pum, reſinæ arborum, lacrymæ laricis, pi-
nus, terebinthinæ, abietis, ſtyracis, piceæ,
lentiſci: &c. gummi ceraſorum, laccæ, la-
ſerpitij, panacis, cedri, thuris, myrrhæ, &c.
Artificialia verò, ſunt olea, ſpiritus ar-
dentes, reſinæ lacrymæ, & gummata com
buſtibilia, ex vtrisq;, tam animalibus ſcili-
cet, quam vegetabilibus extracta. Minera-
lia verò ſulphura, artis quoq; & naturæ be-
neficio eliciuntur. Naturæ, vt ſuccini, bi-
tuminis, oleorũ, pinguedinũ, ſulphurum,
omniumq; corporum vnctuoſorum ſub
terra ſpontinæ efflореſcentiæ. Artificialia
ſulphura quoq; varia eliciuntur, ex pyrite,
gagate, carbone foſſili, bitumine, terra ſo-
lis, atq; omni deniq; metallico, in quo ſul-
phur illud vſtibile reperitur. Atq; hacte-
nus de ſulphuris ſpeciebus, quæ tamẽ plu-
res in maiori mundo ſiue arte, ſiue naturâ
factæ neutiquam inueniuntur, quàm in
totius humani generis corporibus. Nam
vti animal ab animale, arbor ab arbore, mi
nerale à minerali differt: ita etiam non ea-
dem hominũ facies, non color, non ſym-
me-

metria, non eadem textura, non idem per omnia ſulphur eſſe liquidò conſtat. Nam quos Galenici melancholicos vocant, illi piceo, Napthalio, nigro, denſo, impuroq́; ſulphure abũdant. Bilioſi vero, cereo, croceo, ſuccineo, abietino, flauo, pellucido, ſubtili. ſanguinei, amarãthino, caryophyllato, rubro, claro, coccineo, medij temperamenti. Phlegmatici denique, ſulphure etiam præditi ſunt, ſed ceraſino, arabico, maſticino, gummoſo albo, compacto, grumoſo, glutinoſo, craſſo, & difficulter flammam concipiente. Præterea, veluti in maiori mundo quædam ſulphura benigna ſunt & apta nutritioni, quædã ſola medicamentoſa; ita etiam in corpore humano ſe habet, quod dulci ſulphure ſulphureas enutrit partes, peregrinũ verò in veſicã fellis demãdat, & loco ſtimulantis pharmaci vtitur ad alui ſeductionem. Adhæc, ſicuti in maiori mundo, quædam ſulphura calidiſſima, vt petroleum: quædã contrà Narcotica reperiuntur, vt hyoſcyami, opij, vitrioli: ita quoq; petroleum in corpore reperitur febrium tam vniuerſalium quam particulariũ, internarũ quàm externarum

author: & viciſſim ſulphur vitrioli atq; opij, in vteri ſuffocatione, lypothymia, malo mortuo, & lepra alijſq; morbis conſpicitur. Atq; vti quædam ſulphura craſiſſima ſunt, quædam ſubtilia, quædam media (vti carbo foſſilis, ſulphur colliquatũ, ſuccinum exaltatũ inter foſſilia; pix naualis, reſina, terebinthina, inter vegetabilia; ſeuum, pinguedo, adeps, inter animalia; illæq; multiplices ſpiritus vinoſi graduationes inter artificialia, ſatis ſuperq; mõſtrãt) ſic etiam diuerſa in hominibus ſulphura reperiuntur, quorum craſſities longas febres efficit, ſubtilitas verò breuiores. Et quemdamodũ carbo foſſilis non diuturniorem ſolummodò, ſed quoq; vehemẽtiorem flammam obtinet, quàm lucerna: quòd hæc ſubtiliore, ille vero denſiore fruitur alimento: pari ratione, idem de febribus argumentũ narrari poteſt: quarum ſulphur aliquando ſpirituoſum eſt, vt in Ephemera: aliquando craſſiuſculum, vt in ſynochis: ſæpè etiã valdè craſſum, vt in tertianis, aliquãdo craſſiſſimũ, piceũ & carbonifoſſili ſimillimũ, vt in quartanis. Hinc illę paroxyſmorũ, febriũ, criſiumq; varieta-

ta-

tates, longitudines, breuitates, trãſplantationes, mixtiones, & veri canones emergunt. Id ſi vidiſſet Hippocrates, non ſolùm plurimas febres à ſulphurea quadam materia prodijſſe aſſeueraſſet, ſed vniuerſim omnes nullamq; vſtionẽ, vel aëreis illis ſpiritibus; vel etiam pituitoſis attribuiſſet. Quis enim aerẽ vel aquam vel etiam terram, omni ſulphure vacantem accendi vnquã deprehẽdit? Quodſi id nunquã in maiori mundo vidiſti, quo tandem pacto inueneris in minore? Verùm ex iaculo ardente, fulgetro, candela, cometis, capra ſaltãte, ſcintilla, ſtellis cadentibus, igne fatuo, Helena, Gemino, alijſue meteoris ignis inſtar exardeſcẽtibus perſuaſum ſit tibi, aerem quandoq; flammam concipere poſſe: nimis te ipſum credulum oſtendes non attẽdens, illorum flammam haud ex aere, ſed pingui quadam exhalatione originem cœpiſſe: ꝓ cuius craſſitie, ſubtilitate, copia, inopia, clariores, obſcuriores, pellucidiores, opaciores, breuiores, diuturniores omnes illæ ignitæ in aere typulæ euadunt. Ad hęc, cũ caloris non ſit accendi,

ſed accēdere quicquid comburi poteſt: cur febrem calorem accēſum eſſe definimus, idq́; ſæpè ex pituitoſa, aut terrea materia, quum tamen neutra omnigeno ſulphure deſtituta vel tantillum poterit accēdi? immo aquea omnia (cuiuſmodi pituitā facimus) nec nō verè terrea corpuſcula, ad ignē extinguendū nata ſunt, tantū abeſt vt ipſum nutriāt ſuperinfuſa. Solū igitur ſulphur omnis ſublunaris ignis alimentū & ſedes eſt: reliqua vero omnia non niſi ex huius cōmixtione vel (vti dicā) vicinitate, incaleſcūt. Atq; hęc de ſulphure. Verū vt alię corporis partes κατ᾽ ἐξοχὴν ſulphureæ appellātur, nēpe ſeuum, omētum, adeps, pinguedo, glandulæ, medulla, bilis, & quod hîc illîc cernitur oleoſum: ita quoq; nonnullę Mercuriales appellantur eodem modo, vt aqua & pituita vulgò dicta, earumq́; receptacula communia; nonnullæ itidem ſaliares, vt oſſa, viſcera grauiora, ligamenta, cartilagines, tenaciores membranæ, ſerum, renes, vngues, capilli, &c. in quibus per artem reſolutis plus ſalis quam mercurij aut ſulphuris reperitur.

Si

Si autem mercurij in corpore humano actionem planeq; mirabilem reuolutionem discere cupias, idipsum in maiore mundo particularis naturæ speculo primùm intueri oportet: vbi quot aquæ, quot liquores incombustibiles, tot quoque Mercurij inueniuntur. Nec non in nobis aliter se habet (philalethes) quorũ alij mercurio minerali, alij vegetabili, alij animali abundant. Atq; ex mineralibus, huic Solis, illi Lunæ, tertio Veneris, quarto Iouis, quinto Saturni, sexto Martis, septimo Mercurij Mercurius insigitur. ex vegetabilibus verò, hic melissæ, cardui, saluiæ, betonicæ; ille satyrionis, chelidoniæ, valerianæ, brassatellæ Mercurij plurimum obtinuit. ex animalibus autem, Mercurius leonis, tigridis, catuli, vaccæ, equi, vrsi, Elephãti, nũc hîc, nunc illîc communicatur; si non ipsamet essentia, viribus tamen ijsdem insignitus. Mercurius deniq; hominum, vel naturalis est, vel peregrinus. naturalis dulcis mitis, neque calidus neq; frigidus extra secundũ gradum, nec quãtitatem debitam excedẽs. peregrinus verò instar ar-

genti viui tam extremę caliditatis quàm frigiditatis dyſcraſia pollet, & ad putrefaciendum, rodendum, debilitandum, eneruandum, ipſaq; oſſa totius humanæ fabricæ ſtabilimenta labefactāda comparatus eſt. Hinc igitur apoplexiæ, paralyſes, fatuitates, rhemnata, hydropes, leucophlegmatiæ, oedemata, Ptyeliſmi; ſtomachi, cerebri, cordis, veſicæ, ſpinalis medullæ aliarumq; partium inundationes naſcuntur, non ex pituita, aut phlegmate, quæ præter nomen fictitiū nihil ſunt. Atq; his de principio corporis volatili expoſitis, nunc venio ad ſalis, ſeu fixi illius principij anatomiā. Eſt autem ſal quoq; vel domeſticus, vel peregrinus: ille gratus, mitis, præſeruans à putrefactione, vnitatis vinculum, & proprium quaſi condimentum ſanitatis. hic verò (nempè peregrinus) acrimoniam, aciditatem, ardorem, amaritudinem, eroſionem, puncturam, ſtimulationem, perforationemq; ex ſatorum ſeminis vitio, aut propria intemperantia contraxit, omnium tam internorum, quàm externorum vlcerum, exiturarum, apoſtematum

tum

tum cutisq́; apertionũ author. Salis autem ſpecies in homine variæ dicuntur. Alij ex mineris orti, arſenicales, ferruginei, venerei, vitriolati, aluminoſi, gemmei, ammoniaci, cryſtallini; Alij à plãtis ſumpti, vrticales, perſicarij, piperini, opiati, tartarei, aronici, zingiberini; &c. Alij verò ab animalibus, viperini, ferini, lupini, canini, ſtellionares, cantharidei, ſcorpionei, tarãtulares. &c. nec ſanè immeritó. Nã veluti aliter afficitur homo à tarãtula morſus, atq; à ſtellione aut viperâ: ſic etiam quidam ſal riſum, titillationem, pruritumq́; quendam gratiſſimum excitat; alius veró ingentem corporis dolorem, inquietudinem, inſaniam, hydrophobiam; vt hominem non à ſtimulo interno punctum, ſed à cane rabido extrà vulneratum exiſtimares. Atque vt dypſades morſu ſuo ingentem ſitim, Hæmorhus ſanguinis fluxum, Amphiſbæna inflammationem, Baſiliſcus mortificationem, Aſpis ſoporem, Dryinus καρδιωγμὸν, ſtellio liuorem, ſalamãdra congelationẽ, ſolifuga peſtem, phalangia leguminaris phlyctænas, ſcolo-

pendra putredinem inducit: ſic etiam ſal hydropicus, menſtrualis, pleuriticus, phagedænicus, mercurialis, antrhacinus, furuncularius, narcoticus, peſtilentialis, herpeticus, gangrænatus, eadē fabit ſymptomata, vbicumq; in nobis centrum hoſpitiumue ſibi poſt factam ſeparationem comparauit. Nam quandiu mercurialibus liquoribus hîc illîc in venis vaſiſq; latioribus continuò remeantibus immergitur, tandiu tum propter motus aſſiduitatem centriq; incertitudinem, tum etiam liquoris ſibi contrarij miſcellam exulcerare corpus non poteſt. Id nobis oſtendit vinum: quod recens mulſum ſuauitate dulcedineq; ſua eximia Nectar refert diuinũ, & mirum in modum linguæ palatoq; ebrioſorum lenocinatur; facta tamen partium ſpirituumq; ſeparatione tartarũ ſalſiſſimum atq; acerrimum, nec non acetum acidiſſimum & plane corroſiuum eijcit. Cum igitur liquorum in corpore fluentiũ numerus infinitus ſit, haud mirum ſi tam diuerſæ ſaliũ quoq; facies, atq; operationes appareant, varias vlcerum ſpecies, for-

formas, figuras, varia quoq; ſymptomata parientes. Atq; ita lumen naturæ nihil eſſe, quàm magni illius mundi cum corpore microcoſmico analogiam, luculenter vides. vides etiam artem naturæ, naturam arti conſentire, eandemq́; eſſe vtriuſq; operatricem, quamuis Galenico ingenio (aliter enim ſenſit Hippocrates) res multum non ſolùm diſpares, ſed etiã oppoſitæ videntur. Bene vale: meq; vt ſoles dilige, animo meo chariſſime Philalethes. Datæ Londino. 15. Kal. Quintilis, 1583.

ENDYMIONI LVDDIPOlenſi Chymiſta S.

PEregrinationem medico in tua patria futuro haud eſſe neceſſariam, multis probare niteris, Endymion: nec tamen interim attendis, quantam tuo quẽ ſemper prædicas Galeno, & quàm grauẽ inflixiſti ſecurim. Nam licet cum ipſo tu natam medicinam exiſtimas & perfectam eſſe, tamẽ varia in Ægyptum, Alexandriam, Palęſtinam, Cyprum, Lemnon, Romamq́; itinera ſuſcepit; nunc vt conferret cum medicis, nunc vt op-

Vide. auth vitæ Galenicæ & ipſum Gal. 9. Lib. de ſimpl. fac.

pobalſamũ, terram lemniam, aliaq́; domi non naſcentia medicamenta ad gentiles ſuos deferret. Hippocrates quoq; ille Cous paulò ante Peloponeſiacũ bellum, cum Medicinam pręceptis indigere intelligeret, variè peregrinatus eſt, & nõ ſolùm ex Aeſculapij fano, ſed etiam ab omnibus philoſophorum medicorumq́; vocibus, hiſtorias curationeſq́; morborum exſcripſit, atq; ita ex multiplici experiẽtia obſeruationeq́; diligenti Medicinam primus progenuit. Peregrinationis ſuę teſtes locupletiſſimi ſunt Epidemicæ illæ vel potiùs Apodemicæ obſeruationes, quibus ita profecit, vt nullus adhuc Galeniſta inuentus ſit, qui Hippocratis peritiam attingere, nedum ſuperare potuerit. Arabas verò varias inuiſiſſe regiones atq; inſulas traieciſſe cognitionis ἔργῳ, ſolus ignorat ipſe, qui in ipſorum vitis ſcriptiſq; peregrinus eſt. Immo vt videas te planè nihil ſcripſiſſe; nullum eſſe medicum pronuncio ſiue hîc ſiue aliâs laude vera iuxta atq; eruditione florentem, quin idem quoq; patria aliquãdiu relicta ab alijs nationibus

Et. lib. de. comp. med. ſec. gen.

Plin. lib. 29. cap. 1.

bus

bus varia ad Medicinam locupletãdam aduexit. At inquis: *Quibus domi naſcuntur omnia, non opus habent aliunde cibos importare, & agricultura contenti viuere queunt.* Tamen quibus ſterilis tantùm eſt regio, agricultura parùm procedente, mercaturam facere debent, famẽq; inteſtinam aliunde accerſitis alimẽtis arcere. Quod verò tuas Academias ciuitateſq; Medicorum numero præſtantiaq; tam diuites eſſe ſcribis, vt ab ijs exteri petant exemplar cognitionis: Id quamuis ego omniũ maximè optarẽ, qui quoq; Luddipolenſis ſum; res ipſa tamen euincit, eſſe falſum. Nam in qua Academiarum noſtrarum, niſi ſingulis ſemel decennijs facta eſt Anatomia localis? (ſi verò de viua illa loquerer Anatomia, quæ tamen Medicinæ maxima videtur pars, vix me intelligeres Endymiõ) quis Phyſiologiam demonſtrat, non opinionis, ſed ſenſuum teſtimonio? quis tyronem ad ægros vnà deducit, atq; illi locũ affectum, affectus ſpeciem, ſpeciei cauſam, cauſarum ſeriem, morbi terminum, trãſplantationem, nexum, gradumq; vero & ſin-

cero animo oſtendit, ad Hippocratis, Patauinorumq́; exemplar? Præterea quænam boni futuri medici ſpes eſt, cũ primarij illi Regijq́; anteceſſores nullo legant ordine, ſed nunc illum, nũc alium libellum arripiãt, & in decem explicandis vel potiùs implicandis aphoriſmis integrum terãt annum? Hoccine eſt docere artẽ, methodicè legere, tyronem erudire, Medicinam abſoluere? Prælectoris medici iſtæ potiùs videntur partes: ab vtraq; Anatomia incipiendo totam artem tradere diſcipulis, omnemq; operam in ipſorum quàm citiſſimam veriſſimamq; eruditionẽ conferre. In tuos verò Anteſignanos non cadit hæc appellatio. eorum orationes, opera, virtutes, tantam non ferunt molem. Miſeret me, ita viuam, lacrymiſq́; ſubinde deſtillantibus doleo Academiarũ noſtrarum vices: quoties in ipſis nonnullos medicinæ ſtudioſos ceu equos quoſdam generoſiſſimos in planitiem producendos video: quos tamẽ ſi in diaulo videris currentes, aut pauidi, aut ſternaces, aut anheli, aut ſuffraginoſi, aut cernui reperiuntur.

untur. Idq; non tā ſua culpa, quàm vitio Anteceſſorū, à quibus pro vnica vera interpretatione infinita doctrinæ vitia, & ſciētiæ impedimēta acceperūt. Quāto præſtaret, tyronē Medicinæ linguis illis atq; ſcientijs humanioribus excultū, in ipſa dū ætatis adoleſcētia Patauinas ſe Athenas conferre, vbi vnica æſtate herbarū pœnè omnium, figuras, ſynonyma; atq; vnius hyemis curriculo cadauerum anatomiā perdiſcat. ſequenti anno Galenicam phyſiologiam ab ipſis elemētis ad corporis perfectionem omniumq; actionum plenam enarrationem accuratè lectam perpendat, diſcatq; illa omnia indicia, quæ vel pathologica, vel ætiologica, vel etiam prognoſtica dicuntur. Atq; ita biennio feliciter exacto, poſtea ſeſe lectoribus perpetuum comitem adiungat, ipſorumq; Praxin (id quod facillimè impetrabit) ſedulò animaduertat; atq; ita aliorum vel erratis commonefactus, vel prudētia eruditus fructū ſibi faciet vberrimū: & ex bono Phyſico, optimus euadet Medicus, & vt ille apud Homerū, πάντων ὑπείροχος ἄλλων. Quod verò

Chemiam attinet, totius Pharmaceutrices medullā vel potiùs animam: quamuis à peritissimis nonnullis in tua regione ita colitur, vt admirationi esse queāt socordibus & otio veluti tabescentibus Galenistis: tamen illorum omniū scientia cum exterorum hac in parte peritia cōiuncta tāto minor videbitur, quāto Sol Luna maior, aut fontes alueiq; aquarum riuulis inde manantibus vberiores. *Verùm* (inquis) *vtcunq; magni facis Patauium, Basileam, Parisios, Bononiam, Montem pessulanum, aliasq; insignes Academias vltramarinas: hoc vnum nihilominus sæpè deprehendimus, Diu illic peregrinantes, vacuos rediisse domum, nihilq; præter futilem & aliquando mendacem rerum hominumq; historiam retulisse: alij verò eam apud Italos lasciuiam, Germanos ebrietatem, Heluetios rusticitatem, Gallos hypocrisin didicerunt, quam in patriam reuersi nunquam postea deposuerunt. Atq; hæc sunt præcipua peregrinorum ornamenta, quibus frui sine mali hominis nota, quibus destitui sine bona æstimatione non potes.* Ad quæ ego respondeo, magnā esse peregrinantium varietatem; neq; omnes

vno

vno animo proficiſci, nec reuerti cum eadem vtilitate. Quare iudicium in peregrinatione deſidero, & illud quidem Vliſſeum; ne quando cũ ſolis Muſis philoſophandum ſit medicis, Circæo aliquo poculo in ſues atq; ἄνδρας, vt poetæ verbo vtar, ἀνδρόφας cõuertantur. Quodſi ab huius ædibus, ſyrenumq; cantibus tyro abſtinuerit, nec ſe facilè otio ſubmiſerit decipiendum, eaq; duntaxat egerit, quæ ſunt artis non qualis à te deſcribitur, ſed Hippocrate doctior redibit, patriamq; ab infinitis morbis ceu pernicioſiſſimis corporis proditoribus ſartam tectam ſeruabit. ſurge igitur, Endymion: atq; ocyus recipe te. Noli amplius focarios illos philoſophos imitari, qui in cubiculo tranſigunt ætatem, vbi neq; compluitur quiſpiam, neq; ſole aduritur, & muſæi ſui authores naturæ ipſius theatro viuæq; adeò voci anteſeferunt. Surge, inquam recollige te. induſtriam adiuuat Deus. & hoc à me dato ignario, peregrinationis ſtudio magis magiſq; indies conflagra. vel ſi meo nequicquã ſtimulo commouearis, ſal-

Odyſſ. α.

tem te Hippocratis, Galeni, Auicennæ quoq; moueat authoritas, qui totius Medicinæ principes cum fuerint, eam tamen in varijs regionibus & ex peregrinis fontibus hauſerunt. Pudebat quippe ipſos otij eſſe quàm ſcientię cupidiores, & eruditionem nō ſolùm laboribus ſed quoq; ſpiritu mercandam exiſtimabant. Quare iam nuſquā tutus es, Endymion. A fronte præcipitium, à tergo hoſtis imminet. ſi peregrinationem culpes; Galenum damnas, Hippocratem vulneras, occidis Auicennam. ſi probes; improbas ipſe te, & in meas denuò partes quas temerè nimis deſeruiſti, recurris. Cæterum cū ſatius ſit recurrere quàm malè currere; neque vnquam ſera nimis eſt ad bonos mores via: vel in ſenectute hac tua fundos vendito, mare conſcendito, exteros adito, fornaces ædificato, Chemiam diſcito, nouam medicinam haud opinione fluctuantem, ſed ſenſibus confirmatam colito. Id ni feceris de te tuique ſimilibus rectè dicetur, quod Martialis olim in pigros nautas conſcripſit.

Ceſſatis

Ceſſatis pueri, nihilq́ue noſtis,
Veterno reſinaq́ue pigriores:
Et iam nunc placidas vagi per vndas,
Tuta luditis otium carina.
Non nautas puto vos; ſed argonautas.

Auſculta: & iam tandem expergiſcere,
Endymion. Datæ Londino.
4. Kal. Aprilis, 1584.

FINIS.